

Szűk, de tartós: a Kopint intézményi lenyomata a Külgazdaság folyóiratban, 1972–2026

FERTŐ IMRE*

A tanulmány azt vizsgálja, hogyan jelent meg és élt tovább a Kopint kutatóintézet – és jogutódai, a Kopint-Datorg, majd a Kopint-Tárki – intézményi öröksége a Külgazdaság folyóiratban 1972 és 2026 között. Az elemzés 2946 érdemi tanulmány, 1272 azonosított szerző és a szerkesztőbizottság évenkénti összetétele alapján elkülöníti az aktuális és a korábbi Kopint-kötődést, majd korszakra és műfajra kontrollált regressziókkal és szerző-év eseményidős panellel elemzi a személyi folytonosság és a folyóirat tartalmi profiljának kapcsolatát. Az eredmények szerint a Kopint-kötődés legstabilabb pozitív tartalmi sajátossága a tágabb vállalati, beruházási és külföldi tőkebefektetési problémafókusz, amelyre a korábbi és az aktuális munkatársak egyaránt összpontosítanak. A kilépés utáni szerzői jelenlét a formális kapcsolat megszűnése után is kimutatható, alacsony, de tartós szinten; egyszerű szerkesztői önpublikáció vagy rövid távú kapuőri mechanizmus ezt nem magyarázza. A folyóirat tág, alkalmazott-szakpolitikai karaktere ugyanakkor önálló, folyóiratszintű vonás. Az elemzés az intézményi lenyomat szűk, de tartós, rétegzett fennmaradását támasztja alá.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: A14, B29, N14, P29.

Kulcsszavak: Külgazdaság folyóirat, Kopint, intézményi lenyomat, folyóirat-történet, hálózati folytonosság, közgazdaságtan-történet.

* Fertő Imre főigazgató, ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem, Fenntartható Fejlődés Intézet.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3742-5964> E-mail: ferto.imre@krtk.elte.hu

A kézirat 2026. szeptember 17-én érkezett a Külgazdaság szerkesztőségébe.

<https://doi.org/10.47630/KULG.2026.70.9-10.3>

Abstract

Narrow but Persistent: The Institutional Imprint of Kopint in *Külgazdaság*, 1972–2026

IMRE FERTŐ

This paper examines how the institutional legacy of the Kopint research institute – and its successors, Kopint-Datorg and Kopint-Tárki – appeared and persisted in the journal *Külgazdaság* between 1972 and 2026. Drawing on 2,946 substantive articles, 1,272 identified authors, and the editorial board's yearly composition, the author distinguishes current from former Kopint affiliation and combines period- and genre-controlled regressions with an author-year event-time panel to link personal continuity to the journal's content profile. The results show that Kopint affiliation is most consistently associated with a broader thematic orientation toward firms, investment, and foreign direct investment, carried by both former and current affiliates, with no statistically distinguishable difference between them. Authorial presence persists after formal exit, at a low but durable level; this pattern is not accounted for by editorial self-publication, and the analysis finds no evidence of a short-run editorial gatekeeping mechanism. The journal's broad applied-policy character, however, is an independent, journal-wide trait. The analysis supports a narrow but durable, layered institutional imprint.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: A14, B29, N14, P29.

Keywords: *Külgazdaság* journal, Kopint, institutional imprint, journal history, network persistence, history of economics.

Bevezetés

A szakfolyóiratok a közgazdasági tudás történetének különösen tartós intézményei. Politikai rendszerek, kutatóintézetek, gazdaságpolitikai prioritások és tudományos módszerek változhatnak meg körülöttük, miközben maguk a folyóiratok évtizedeken keresztül fennmaradhatnak. Ez a folytonosság sajátos történeti forrássá teszi őket: nemcsak azt lehet vizsgálni rajtuk keresztül, hogy miről írtak a közgazdászok, hanem azt is, hogy kik alkották a szerzői és szerkesztői közösségeket, milyen problémák váltak publikálhatóvá, és hogyan alkalmazkodott egy szakmai fórum a körülötte átalakuló gazdasági és intézményi környezethez (Coats, 1971; Potts et al., 2017).

A *Külgazdaság* különösen alkalmas egy ilyen vizsgálatra. A folyóirat 1972 és 2026 közötti története átfogja a késő szocializmust, a rendszerváltást, a piacgazdasági intézmények kialakulását, Magyarország európai integrációját, a globalizáció

kiteljesedését, majd a pénzügyi, geopolitikai és ellátási válságok időszakát. Ugyanezen több mint öt évtized alatt jelentősen átalakult a magyar közgazdaságtan intézményi szerkezete és nemzetközi beágyazottsága is. A lap hosszú fennmaradása ezért egyszerre kínál lehetőséget az intézményi folytonosság és a közgazdasági problémák történeti átalakulásának vizsgálatára.

A tanulmány központi kérdése az, hogy hogyan jelent meg és alakult át a *Külgazdaságban* a Kopint, illetve későbbi szervezeti formáinak intézményi öröksége, és ez miként kapcsolódott a folyóirat tartalmi profiljához. A kérdés azért nem merül ki a mindenkori kiadói vagy munkahelyi kapcsolat rekonstruálásában, mert a *Külgazdaság* és a Kopint kapcsolata olyan időszakon ível át, amelyben maga a Kopint is többször szervezetileg átalakult. Így elkülöníthetővé válik a formális intézményi kapcsolat és az a lehetséges hosszabb távú szakmai folytonosság, amely személyi pályákon, szerkesztői és szerzői hálózatokon, illetve kutatási orientációkon keresztül maradhatott fenn.

E lehetséges folytonosságot a tanulmány Kopint-lenyomatként vizsgálja. A ki-fejezés nem azt feltételezi, hogy a Kopint változatlanul meghatározta volna a *Külgazdaság* tartalmát, és nem azonosítja a lenyomatot egyetlen témakör – például a külkereskedelem – tartós jelenlétével sem. A kérdés az, hogy a formális szervezeti kapcsolatok átalakulása mellett kimutatható-e tartósabb személyi és szakmai kapcsolat, és az összefügg-e bizonyos alkalmazott problémaorientációk fennmaradásával. Az intézményi lenyomat, a hálózati továbbadás és a folyóirati kapuörzés elméleti mechanizmusait a következő fejezet fejti ki részletesen.

A vizsgálat egyik kulcsa ezért az aktuális és a korábbi Kopint-kötődés megkülönböztetése. A publikáció időpontjában fennálló affiliáció önmagában nem mutatja meg, hogy egy szerző vagy szerkesztő korábban milyen intézményi közegben dolgozott. Ha azonban az intézményi szocializáció és a szakmai kapcsolatok túlélhetik a munkahelyváltást, akkor a korábbi Kopint-kötődés nem egyszerű életrajzi adat, hanem a személyi folytonosság vizsgálatának fontos dimenziója. A tanulmány ezért a szerzők és szerkesztők aktuális affiliációi mellett lehetőség szerint korábbi intézményi pályájukat is rekonstruálja.

A személyi dimenziót a folyóirat tartalmi átalakulásával kapcsoljuk össze. Nemcsak azt vizsgáljuk tehát, hogy a *Külgazdaság* szerzői és szerkesztői között milyen mértékben voltak jelen aktuális vagy korábbi Kopint-kötődésű szereplők, hanem azt is, hogy miként változott a lap tematikus, műfaji, módszertani és szakpolitikai profilja. Ezzel megkülönböztethető két lehetséges folytonosság: a konkrét témák fennmaradása és egy általánosabb szakmai problémaérzékenység továbbélése. Az utóbbi

esetben a történeti környezet változásával a vizsgált kérdések is átalakulhatnak, miközben bizonyos alkalmazott, külgazdasági, vállalati, szabályozási vagy szakpolitikai nézőpontok tartósabbak maradhatnak.

A tanulmány ennek megfelelően három egymással összefüggő kérdésre keres választ. Először, hogyan változott a Kopint közvetlen és közvetett személyi jelenléte a *Külgazdaság* szerzői és szerkesztői közösségében 1972 és 2026 között? Másodszor, kimutatható-e kapcsolat a Kopint-kötődés és a folyóirat tematikus, műfaji, módszertani, illetve szakpolitikai orientációja között? Harmadszor, miként alakult át ez a kapcsolat a késő szocializmus, a rendszerváltás, az európai integráció és az azt követő időszak során?

E kérdésekhez a tanulmány több, egymással összekapcsolt adatforrást használ. A *Külgazdaság* 1972–2026 közötti cikkanyagát szerzői affiliációkkal, a szerkesztőség és a szerkesztőbizottság időbeli összetételével, valamint a releváns szereplők intézményi életrajzaival kapcsoljuk össze. A tartalmi változásokat a címek, műfajok, rovatok és – ahol rendelkezésre állnak – a folyóirat honlapi besorolásai, absztraktjai és JEL-kódjai alapján rekonstruáljuk. Az absztraktok különösen a címlapú téma-besorolás ellenőrzését és finomítását, valamint módszertani és szakpolitikai jelzések azonosítását teszik lehetővé. A mérési stratégiát és az adatforrások korlátait a módszertani fejezet részletesen ismerteti.

A tanulmány hozzáadott értéke három egymással összefüggő területen ragadható meg. A közgazdaságtan történetének újabb irodalma egyre határozottabban mozdul el attól, hogy a közgazdasági gondolatokat kizárólag önálló elméleti teljesítményekként vagy kanonikus szerzők műveiként vizsgálja. Ez a fordulat a diszciplína megújulásáról szóló tágabb vitához is kapcsolódik, amely a közgazdaságtörténet társadalmi és intézményi beágyazottságának vizsgálatát hangsúlyozza (Fontaine & Isaac, 2025). A társadalmi és intézményi megközelítések azt hangsúlyozzák, hogy a közgazdasági tudás konkrét intézményekben, szakmai közösségekben és az akadémiai, szakértői és politikai terek közötti kapcsolatokban jön létre és terjed (Brisset, 2026). Ezzel párhuzamosan a közgazdaságtan történetének módszertani irodalma egyre nagyobb szerepet tulajdonít a kvantitatív és kvalitatív történeti elemzés összekapcsolásának (Cherrier & Svorenčík, 2018; Claveau & Dion, 2018). Ehhez az irányhoz kapcsolódva a tanulmány egyrészt a folyóirat-történetet nemcsak a publikált tartalom, hanem a hozzá kapcsolódó személyi és intézményi hálózatok történeteként is vizsgálja. Másrészt az aktuális affiliációkon túl a korábbi intézményi kötődéseket is bevonja, ami lehetővé teszi a formális szervezeti tagság megszűnése utáni folytonosság elemzését. Harmadrészt a magyar közgazdasági gondolkodás kvalitatív tör-

téneti értelmezését több mint öt évtized cikk-, szerző- és szerkesztőszintű adataival kapcsolja össze. A Kopint-lenyomat ebben a keretben nem előre feltételezett történeti tény, hanem empirikusan vizsgálándó állítás a személyi-intézményi folytonosság és a tartalmi átalakulás kapcsolatáról.

A tanulmány következő fejezete az intézményi lenyomat, a hálózati továbbadás és a folyóirati tudástermelés elméleti keretét dolgozza ki. Ezt a *Külgazdaság* és a Kopint kapcsolatának rövid történeti kontextusa, majd az adatbázisok és a mérési stratégia ismertetése követi. Az empirikus elemzés először a szerkesztői és szerzői Kopint-kötődés időbeli alakulását, ezt követően a folyóirat tartalmi átalakulását, végül pedig a személyi-intézményi és tartalmi dimenzió kapcsolatát vizsgálja.

Elméleti háttér: intézményi lenyomat, hálózati továbbadás és folyóirati tudástermelés

Az intézményi lenyomattól a rétegzett örökségig

Az intézményi lenyomat elmélete azt a problémát vizsgálja, hogyan maradhatnak fenn egy korábbi szervezeti vagy intézményi környezet hatásai akkor is, amikor az őket létrehozó feltételek már megváltoztak. Stinchcombe (1965) klasszikus érvelése szerint a szervezetek létrejöttük vagy meghatározó fejlődési szakaszaik környezetének bizonyos vonásait későbbi működésükben is megőrizhetik. A lenyomat ezért nem egyszerűen a múlt általános hatását jelenti, hanem olyan történetileg kialakult struktúrát, rutint vagy orientációt, amely a létrehozó feltételek megszűnése után is tartóssá válik.

Marquis & Tilcsik (2013) ezt a megközelítést több elemzési szintre terjesztették ki. Az intézményi lenyomat nemcsak szervezetekben, hanem egyéni pályákban és szélesebb közösségekben is megjelenhet. Elméletükben három elem különösen fontos: egy olyan érzékeny időszak, amelyben a szereplő vagy szervezet különösen fogékony a környezeti hatásokra; az ebben az időszakban érvényesülő erőteljes intézményi hatás; valamint az így kialakuló mintázat későbbi fennmaradása. Ez különbözteti meg a lenyomatot az egyszerű történeti folytonosságtól: nem minden tartós jelenség tekinthető intézményi lenyomathoz.

A lenyomathoz ugyanakkor nem kell változatlanul fennmaradnia. Simsek et al. (2015) arra hívják fel a figyelmet, hogy a korábbi lenyomatok későbbi körülmények között módosulhatnak és új jelentést kaphatnak. De Cuyper et al. (2020) ezt

a folyamatot a rétegződés fogalmával ragadják meg: a szervezetek történetében új tapasztalatok és újabb lenyomatok rakódhatnak a korábbiakra, így a fennmaradó örökség nem egyszerű másolata az eredeti állapotnak. Sinha et al. (2020) ehhez hozzáteszik, hogy a szervezetek korábbi örökségüket aktívan is újraértelmezhetik, és annak egyes elemeit új stratégiai vagy intézményi környezetben más módon használhatják fel.

Ez a dinamikus megközelítés különösen fontos a *Külgazdaság* esetében. Egy több mint fél évszázados folyóiratnál nem volna észszerű változatlan témaszerkezet fennmaradását várni. A szocialista külkereskedelem, a rendszerváltás, az európai integráció, a globalizáció, a pénzügyi válságok vagy a geopolitikai átrendeződés eltérő történeti problémákat hoztak létre. Az intézményi lenyomat ezért ebben a tanulmányban nem az egyes konkrét témák tartósságát jelenti, hanem annak lehetőségét, hogy különböző történeti problémák megközelítésében bizonyos kérdésfeltevési módok és szakmai orientációk tartósabbak lehetnek.

A magyar közgazdasági gondolkodás rendszerváltás utáni átalakulásáról szóló munkáiban Kovács János Mátyás ehhez történetileg közeleli, bár eltérő elméleti nyelven megfogalmazott értelmezést kínál. Kovács (1996) az 1989 utáni változásokat az örökség, utánzás és felfedezés együttes problémájaként vizsgálja. A nyugati elméletek és módszerek gyorsabb átvétele mellett bizonyos korábban kialakult szakmai tudásformák és kompetenciák tovább élhettek. Kovács (2002) később arra is rámutatott, hogy a vállalatkutatás, a pénzügyi kutatás és a külgazdasági elemzés korábbi szakmai erősségei új problémákhoz – többek között a gazdasági transzformációhoz, az európai integrációhoz és a globalizációhoz – kapcsolódva folytatódtak.

Kovács értelmezése nem azonos az intézményi lenyomat elméletével, de fontos magyar történeti párhuzamot kínál hozzá. Arra mutat rá, hogy a rendszerváltás utáni nyugatosodás nem szükségképpen a korábbi tudásformák egyszerű eltűnését jelentette. Az örökölt szakmai kompetenciák, az újonnan átvett elméleti és módszertani minták, valamint az új gazdasági problémák egymással kombinálódhattak. A *Külgazdaság* esetében ezért az intézményi lenyomat egyik lehetséges formája éppen az lehet, hogy a konkrét témák változása mellett bizonyos alkalmazott kérdésfeltevési módok új problémákra helyeződtek át.

Az alkalmazott közgazdasági problémaérzékenység történeti eredete

Az intézményi lenyomat empirikus vizsgálatához azt is tisztázni kell, milyen szakmai orientáció kialakulását lehet történetileg feltételezni a Kopinthoz kapcsoló-

dó kutatói közegben. Ennek megértéséhez a magyar államszocialista közgazdasági tudástermelés intézményi szerkezete kínál fontos háttérrel.

Péteri (1996, 1997, 2017) kutatásai szerint az államszocialista magyar közgazdaságtan nem írható le az ideológiai ellenőrzés egységes rendszerével. Az általa „osztott bürokráciának” nevezett intézményi rendben a közgazdasági tudás különböző területei eltérő politikai funkciókat tölthettek be. Miközben az ideológiai legitimációhoz közvetlenebbül kapcsolódó területek szorosabb ellenőrzés alatt álltak, bizonyos empirikus és alkalmazott kutatási programok nagyobb szakmai mozgástérhez juthattak. Ennek egyik feltétele az volt, hogy a gazdaságirányításnak megbízható statisztikai információkra és a gazdaság tényleges működéséről szóló szakértelemre is szüksége volt (Péteri, 1997).

A reformközgazdasági kutatásokban ezzel összefüggésben sajátos empirikus gyakorlat alakult ki. Gagy (2015) a késő szocialista reformközgazdasági közeget vizsgálva mutatja be a szakpolitikai és kritikai elemzés intézményi feltételeit, míg Laki (2024) részletesen rekonstruálja a magyar vállalatkutatás módszertani hagyományát. Az esettanulmányok, interjúk és más empirikus megközelítések a formális szabályok mellett a vállalatok tényleges viselkedésére, alkalmazkodására és intézményi környezetére irányították a figyelmet.

Ebből a történeti közegből olyan alkalmazott problémaérzékenység alakulhatott ki, amely nem valamely konkrét elmélethez vagy egyetlen gazdaságpolitikai rendszerhez kötődött. Jellemzője inkább az empirikusan megfigyelhető gazdasági folyamatok, a vállalati magatartás, a külgazdasági alkalmazkodás, a szabályozási ösztönzők és a gazdaságpolitikai következmények iránti érdeklődés lehetett. A jelen tanulmány számára éppen ez az általánosabb orientáció fontos: ha intézményi lenyomatról beszélhetünk, annak nem szükségképpen ugyanazokban a témákban, hanem az új történeti problémákhoz alkalmazkodó kérdésfeltevési módokban kell megjelennie.

Kovács János Mátyás Lányi Kamilla munkásságáról készített elemzése ennek a lehetséges mechanizmusnak egy mikroszintű példáját kínálja. Kovács (2007) a Kopintot intenzív szakmai vitákhoz és a reformgondolkodáshoz kapcsolódó közegként mutatja be Lányi pályáján keresztül. Lányi kutatásaiban a vállalati viselkedés, a külgazdasági alkalmazkodás és a gazdaságpolitikai következmények vizsgálata több évtizeden keresztül jelen volt, miközben a konkrét problémák a reformgazdaságtól a dereguláción és az európai integráción át a globalizációig változtak. Saját visszaemlékezése ugyanakkor arra is utal, hogy az empirikus megfigyelés és a gazdasági problémák gyakorlati működése iránti érdeklődése jóval a Kopinthez kerülése előtt

kialakult: már korai pályáján a statisztikai mérés, a tényleges gazdasági viselkedés és a gazdaságpolitikai intézkedések következményei foglalkoztatták (Réti, 1999).

Egyetlen életpálya természetesen nem bizonyít általános intézményi lenyomatot. Lányi esete inkább két, empirikusan nehezen elkülöníthető mechanizmust tesz láthatóvá. Az intézményi közeg erősítheti és továbbadhatja a már meglévő kutatói orientációkat, de maga az intézmény is olyan kutatókat vonzhat, akik eleve hasonló problémaérzékenységgel rendelkeznek. A jelen tanulmány ezért az intézményi lenyomat fennmaradását vizsgálja, nem pedig azt állítja, hogy a Kopint hozta létre a hozzá kötődő szerzők szakmai orientációját. A mikroszintű példa ugyanakkor megmutatja azt a lehetséges folyamatot, amelyet a tanulmány nagyobb mintán keres: bizonyos kérdésfeltevési módok a formális szervezeti kapcsolat megszűnése és a vizsgált gazdasági problémák átalakulása után is fennmaradhatnak.

Ez egyben szűkíti is a Kopint-lenyomat értelmezését. Önmagában az, hogy a *Külgazdaságban* külkereskedelmi vagy világ gazdasági témájú cikkek jelennek meg, nem lehet a Kopint-hagyomány bizonyítéka, hiszen ezek a folyóirat deklarált tárgyköréből is következhetnek. Az intézményi lenyomat hipotézise akkor válik érdemileg vizsgálhatóvá, ha a személyi folytonosságot a problémák megközelítésének tágabb mintázataival kapcsoljuk össze.

Hálózati lenyomat és szerkesztői kapuőrzés

Az intézményi szocializáció fennmaradásának egyik lehetséges közvetítője a szakmai kapcsolatháló. Marquis (2003) hálózati lenyomat fogalma szerint egy korábbi intézményi környezetben létrejött kapcsolati struktúra a létrehozó feltételek változása után is tartóssá válhat. A kapcsolatokon keresztül információ, reputáció, szakmai normák és együttműködési minták közvetíthetők, így a formális szervezeti tagság megszűnése nem szükségképpen jelenti a korábbi intézményi közeg minden hatásának megszűnését.

A tudományos folyóiratok különösen alkalmasak egy ilyen mechanizmus vizsgálatára, mert működésükben szerkesztők, szerkesztőbizottsági tagok, szerzők és bírálók részben átfedő szakmai közösségei vesznek részt. Potts et al. (2017) „tudásklubként” értelmezik a folyóiratot: olyan közösségi intézményként, amely nemcsak közleményeket tesz közzé, hanem szakmai részvételt, szelekciót és közös normákat is szervez. A folyóirat ebben az értelemben nem pusztán publikációs csatorna, hanem intellektuális közösségek szerveződésének és fennmaradásának egyik infrastruktúrája is (Forget & Goodwin, 2011; Neylon, 2016).

A szerkesztőbizottsági összefonódások empirikus irodalma szintén azt mutatja, hogy a szerkesztők személyi kapcsolatai információt hordozhatnak a folyóiratok társadalmi beágyazottságáról. Baccini & Barabesi (2010) gazdasági folyóiratok szerkesztőbizottságainak átfedéséből rekonstruáltak hálózati struktúrát. Baccini et al. (2020) pedig a szerkesztői, szerzői és társhivatkozási hálózatok összevetésével hasonlóságokat mutattak ki a folyóiratok társadalmi és intellektuális kapcsolatrendszere között.

A szerkesztők ugyanakkor kapuőri pozíciót is betöltenek. Baccini & Re (2025) nagymintás elemzése a közgazdasági folyóiratok szerkesztőbizottságainak jelentős intézményi és földrajzi koncentrációját mutatja, Colussi (2018) pedig arra talál bizonyítékot, hogy korábbi szerző–szerkesztő szakmai kapcsolatok összefügghetnek publikációs eredményekkel. Ezek az eredmények indokolják, hogy a szerkesztői közösség összetételét ne pusztán adminisztratív háttéradatként kezeljük.

A kapuörzésből azonban nem következik, hogy a szerkesztők mechanikusan meghatározzák a folyóirat tartalmát. A szerkesztői munka a kéziratok egyedi kezelésén túl a bírálati gyakorlatok, a szakmai normák és a folyóirat intézményi működésének szervezését is magában foglalja (Kaltenbrunner et al., 2022). A megjelent cikkek témái és módszerei a szerzői döntések, a tudományos mező normái, a történeti gazdasági problémák és a szerkesztői szelekció együttes eredményei. A szerkesztői hálózat ezért ebben a tanulmányban nem közvetlen oksági változó, hanem az intézményi és személyi folytonosság egyik lehetséges közvetítő struktúrája.

Ebből következik az aktuális és korábbi Kopint-kötődés megkülönböztetésének elméleti jelentősége. Ha kizárólag az adott év munkahelyi affiliációját figyelnénk, a szervezeti kapcsolat megszűnésével a korábbi intézményi kapcsolat is automatikusan eltűnne az elemzésből. A hálózati lenyomat hipotézise éppen azt teszi vizsgálhatóvá, hogy a korábbi intézményi szocializáció és szakmai kapcsolatok formális tagság nélkül is fennmaradhatnak-e.

A folyóirat mint az intézményi lenyomat megfigyelésének terepe

Az intézményi lenyomat közvetlenül nem megfigyelhető tulajdonság. Empirikus vizsgálata ezért több olyan indikátor összekapcsolását igényli, amelyek a feltételezett folytonosság eltérő dimenzióit ragadják meg. Egy hosszú időn keresztül megjelenő szakfolyóirat ebből a szempontból különösen alkalmas kutatási terep, mert egyazon publikációs keretben őriz információt a tudástermelés társadalmi és tartalmi oldaláról: rekonstruálható rajta keresztül a szerzői és szerkesztői közösség össze-

tétele és intézményi háttere, ugyanakkor vizsgálható a publikált problémák, műfajok és elemzési megközelítések időbeli változása is. Ez lehetővé teszi annak elemzését, hogy a személyi-intézményi folytonosság és a folyóirat szakmai profiljának átalakulása egymástól függetlenül vagy egymással összefüggésben zajlott-e.

Az intézethez kötődő alkalmazott közgazdasági folyóirat nem sajátosan magyar intézményi forma. Az *Australian Economic Review* például a Melbourne Institute kezdeményezéseként jött létre, és kezdetben az ausztrál gazdaság aktuális folyamatainak értékelését, előrejelzéseket és az intézet alkalmazott kutatási eredményeit kapcsolta össze. A folyóirat céljai, tartalma, szerkesztési gyakorlata és szerzői köre azonban a következő évtizedekben jelentősen átalakult (McDonald, 2006). Ez az eset azért fontos összehasonlítási pont, mert arra mutat rá, hogy az intézeti eredetből nem következik változatlan intézményi vagy tartalmi profil. Éppen az válik történetileg érdekes kérdéssé, hogy az eredeti kapcsolat mely elemei maradnak fenn akkor, amikor maga a folyóirat, a kutatóintézet és a körülöttük lévő szakmai mező is átalakul. McDonald történeti rekonstrukciója tehát nem a Kopint–Külgazdaság kapcsolat közvetlen analógiája, hanem annak példája, hogy az intézeti kötődés és a későbbi szerkesztési-tartalmi önállósodás egymással összeegyeztethető folyamatok lehetnek.

Az ilyen hosszú távú folyóirati folyamatok vizsgálata kapcsolódik a közgazdaságtan történetében az utóbbi évtizedekben erősödő adatvezérelt kutatási irányhoz. Bibliometriai, hálózatelemzési és szövegelemzési módszerek segítségével a diszciplína változásai nemcsak egyedi szerzők vagy kanonikus szövegek alapján, hanem nagyobb publikációs és intézményi mintázatokon keresztül is vizsgálhatók (Claveau, 2016; Cherrier & Svorenčík, 2018). Edwards et al. (2018) ezt a fejleményt a közgazdaságtan-történet „kvantitatív fordulatának” lehetőségeként értelmezik, ugyanakkor éppen azt hangsúlyozzák, hogy a számszerű módszerek legnagyobb értéke a hagyományos történeti elemzés kiegészítésében rejlik. A kvantitatív mintázatok önmagukban nem magyarázzák meg, hogy miért változott meg egy folyóirat témaszerkezete, szerzői köre vagy intézményi beágyazottsága; ehhez a gazdasági, politikai és intézményi környezet rekonstrukciójára is szükség van.

A folyóiratok hosszú távú tartalmi átalakulását az újabb irodalom különböző kvantitatív szövegelemzési módszerekkel is vizsgálja. Ambrosino et al. (2018) a közgazdasági szakirodalom tematikus szerkezetének változását topic modeling segítségével térképezték fel, Wehrheim (2019) pedig a *Journal of Economic History* több mint hét évtizedes korpuszán mutatta meg, hogyan rekonstruálhatók ilyen módszerekkel publikációs trendek és a diszciplína tartalmi átalakulásai. A jelen tanulmány

ettől eltérő stratégiát követ. Nem látens témák adatvezérelt feltárása a célja, hanem néhány előzetesen meghatározott, az intézményi lenyomat hipotéziséhez közvetlenül kapcsolódó problémaorientáció összehasonlítható mérése. A tartalmi kategóriák ezért elméletileg és történetileg motiváltak, operacionalizálásuk pedig előre rögzített, reprodukálható szabályokra épül. Ez a megoldás kevésbé alkalmas új, előre nem várt témák felfedezésére, viszont közvetlenebb kapcsolatot teremt az elméleti várakozások és az empirikus változók között.

A folyóirati adatok ebből következően nem önmagukban hordozzák a történeti magyarázatot. Egy téma gyakoriságának változása csak a gazdasági, intézményi és tudományos környezet ismeretében értelmezhető, ahogyan a szerzői vagy szerkesztői kapcsolatok fennmaradása sem bizonyít önmagában intézményi lenyomatot. A jelen vizsgálat ezért nem valamely egyetlen indikátort tekint döntőnek, hanem a személyi és tartalmi dimenziók összekapcsolódását vizsgálja. Az intézményi lenyomattal összeegyeztethető mintázat akkor válik erősebbé, ha a formális szervezeti kapcsolatok átalakulása mellett személyi vagy hálózati folytonosság mutatható ki, és ez történetileg értelmezhető módon együtt jár bizonyos problémaorientációk fennmaradásával vagy új történeti környezethez való alkalmazkodásával.

A *Külgazdaság* esetében ez két egymást kiegészítő empirikus dimenzió vizsgálatát jelenti. A személyi oldalon az aktuális és korábbi Kopint-kötődésű szerzők és szerkesztők jelenlétét, valamint e kapcsolatok időbeli fennmaradását követjük. A tartalmi oldalon a folyóirat tematikus, műfaji, módszertani és szakpolitikai profiljának változását vizsgáljuk. A két dimenzió együttes elemzése teszi lehetővé annak megkülönböztetését, hogy mi tekinthető a folyóirat általános, saját karakterének, és mi az, ami kifejezetten a Kopinthez kötődő személyi hálózathoz kapcsolódik. E dimenziók operacionalizálását és az alkalmazott adatforrásokat a módszertani fejezet ismerteti.

Elméleti várakozások

Az előző alfejezetekből négy empirikusan vizsgálható várakozás következik.

Először, ha a Kopinthez kapcsolódó szakmai szocializáció tartós intézményi lenyomatot hagyott, akkor a személyi kapcsolatnak nem szükségképpen kell eltűnnie a közvetlen szervezeti affiliáció megszűnésével. Ennek megfelelően korábbi Kopint-kötődésű szerzők és szerkesztők jelenléte olyan időszakokban is fennmaradhat, amikor az aktuális Kopint-affiliáció már gyengébb.

Másodszor, a lenyomat fennmaradása nem igényli a konkrét témák változatlanóságát. A rétegződés és alkalmazkodás logikája alapján a gazdaságtörténeti környezet

változásával a témaszerkezet is átalakulhat, miközben bizonyos alkalmazott, empirikus, külgazdasági vagy szakpolitikai kérdésfeltevési módok tartósabbak lehetnek. Ebben az értelemben a rendszerváltás, az európai integráció vagy a globalizáció új problémákat jelentett, de az elemzés módja részben korábban kialakult szakmai kompetenciákra épülhetett (Kovács, 1996, 2002).

Harmadszor, ha a szakmai hálózat az intézményi lenyomat egyik továbbadási mechanizmusa, akkor a személyi Kopint-kötődés és a folyóirat tartalmi profilja között történetileg strukturált együttjárás jelenhet meg. Az ilyen kapcsolat nem szükségképpen azonos minden korszakban, és nem jelent önmagában oksági hatást.

Negyedszer, a hosszú vizsgált időszak miatt nem egyetlen homogén Kopint-korszak, hanem egymásra rétegződő időszakok kialakulása várható. Egy korábbi szakmai örökség jelentősége, hordozói és tartalmi megjelenési formái az intézményi és gazdasági környezet változásával módosulhatnak.

A négy várákozás együttesen olyan értelmezési keretet ad, amelyben a Kopint-lenyomat nem változatlan tematikus dominanciát vagy közvetlen szerkesztői kontrollt jelent. Empirikusan akkor beszélhetünk az intézményi lenyomattal összeegyeztethető mintázatról, ha a formális szervezeti kapcsolatok változása mellett személyi-hálózati folytonosság mutatható ki, és ez történetileg értelmezhető kapcsolatban áll a folyóirat problémaorientációjának alakulásával. Az ilyen együttjárás önmagában nem bizonyít oksági hatást; azt mutathatja meg, hogy az intézményi és intellektuális folytonosság ugyanannak a hosszabb távú történeti folyamatnak összekapcsolódó dimenziói.

Történeti háttér: a Külgazdaság és a Kopint

A Külgazdaság helye a magyar közgazdasági nyilvánosságban

A *Külgazdaság* közvetlen elődje *Külkereskedelem* címmel jelent meg, majd 1972-től *Külgazdaság* néven folytatódott. A folyóirat kiadójának jelenlegi történeti önértelmezése a névváltozást Magyarország nemzetközi munkamegosztásba való fokozódó bekapcsolódásával kapcsolja össze (Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, é. n.-a). A címváltozás ennek megfelelően jól illeszkedett ahhoz a táguló problémátérhez, amelyben a külkereskedelem szűkebb kérdései mellett a világgazdasági folyamatok és a magyar gazdaság nemzetközi alkalmazkodása is egyre hangsúlyosabbá válhatott.

A folyóirat profiljának fontos és tartós sajátossága a közgazdasági és gazdasági jogi megközelítések együttes jelenléte. A *Külgazdaság* jelenlegi küldetésnyilatkozata is közgazdasági és gazdasági jogi kutatások fórumaként határozza meg a lapot (Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, é. n.-a), a jogi-szabályozási dimenzió azonban jóval korábbra nyúlik vissza. A *Külkereskedelmi jog* már az 1960-as években a *Külkereskedelem* mellékleteként jelent meg, majd a *Külgazdaság* jogi mellékleteként folytatódott. A nemzetközi gazdasági kapcsolatok jogi és szabályozási környezetének vizsgálata ezért nem újabb keletű kiegészítés, hanem a folyóirat történeti profiljának egyik tartós eleme.

A *Külgazdaság* intézményi története több ponton összekapcsolódott a Kopinttal és annak későbbi szervezeti formáival. Az 1980-as évek végének lapszámai a *Külgazdaságot* a Kopint-Datorg Konjunktúra-, Piackutató és Informatikai Intézet folyóirataként tüntették fel. A kapcsolatot egy korabeli szereplő későbbi visszaemlékezése is egyszerre írja le szoros intézeti kötődésként és nyitott folyóirati kapcsolatként. Köves András Rába Andrásra emlékezve a *Külgazdaságot* a Kopint szakmai folyóiratának nevezte, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a lap a Kopint munkatársainak írásai mellett más hazai kutatók számára is jelentős publikációs teret biztosított (Köves, 2014). Ez azért fontos a jelen tanulmány szempontjából, mert történeti forrásból is arra utal, hogy az intézeti kötődés nem jelentett szükségképpen zárt szerzői közösséget vagy kizárólagos tartalmi kontrollt. Később a Kopint-Datorg Konjunktúra Kutatási Alapítvány vált a lap kiadójává, napjainkban pedig a *Külgazdaság* kiadása a Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány tevékenységei közé tartozik (Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, é. n.-b). A folyóirat és a Kopint közötti kapcsolat tehát több szervezeti korszakon ível át, miközben konkrét jogi és intézményi formája jelentősen változott.

A Kopint intézményi átalakulásai

A Konjunktúra- és Piackutató Intézet 1964-ben jött létre. Korai profilját a nemzetközi konjunktúra, a külpiacok és a világkereskedelem rendszeres vizsgálata határozta meg. Köves András visszaemlékezése szerint a Kopint egy ideig sajátos helyzetet foglalt el a magyar kutatási rendszerben, mert gyakorlatilag egyedüli intézményként rendelkezett lehetőséggel és felhatalmazással a nyugati konjunktúra rendszeres kutatására. E tevékenység nem pusztán akadémiai megismerést szolgált: célja az is volt, hogy a világ gazdasági folyamatokról előállított információ segítse a magyar gazdaság alkalmazkodását, miközben az intézet elemzései a gazdaságpolitikai döntéshozatalban is közvetlenül megjelentek (Köves, 2014). A későbbi intéz-

ménytörténeti összefoglalások hasonlóan a magyar külgazdasági, piac- és konjunktúrákutató fontos intézményi szereplőjeként mutatják be a Kopintot. Mihályi (2025) a későbbi Kopint-Datortot elsősorban makrogazdasági kutatásai, konjunktúrajelentései és a külkereskedelmi adatok feldolgozása révén ismert intézményként jellemzi. A Kopint szervezeti keretei a következő évtizedekben többször átalakultak. Az 1964-ben alapított Konjunktúra- és Piackutató Intézet 1987-ben egyesült az 1968-ban létrehozott Datort Külkereskedelmi Adatfeldolgozó és Szervező Vállalattal, majd 1991-től Kopint-Datort Rt. néven működött tovább (Mihályi, 2025). A szervezeti átalakulások azért fontosak a jelen tanulmány szempontjából, mert megmutatják, hogy a „Kopint” megnevezés nem egyetlen, jogilag változatlan intézményt takar a teljes vizsgált időszakban.

1991 áprilisában létrejött a Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány. Az alapítvány deklarált célja a magyar és nemzetközi gazdaságra vonatkozó alkalmazott közgazdasági kutatások támogatása. Tevékenységi területei között a külkereskedelmi folyamatok, a beruházások, a monetáris és regionális politika, az európai integráció és a magyar gazdaságpolitika aktuális kérdései egyaránt szerepelnek. Az alapítvány egyúttal a *Külgazdaság* kiadója (Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, é. n.-b).

Újabb szervezeti fordulópontot jelentett 2007. március 1., amikor a Kopint-Datortból kiváló kutatócsoport, a Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, a Társi Zrt. és magánszemélyek részvételével létrejött a Kopint-Társi Konjunktúrákutató Intézet. Az intézet saját történeti önértelmezése az 1964-ben alapított Konjunktúra- és Piackutató Intézethez vezeti vissza szakmai előzményeit. Kutatási területei között a makrogazdasági és konjunktúraelemzés, a világgazdaság és a nemzetközi kereskedelem, a versenyképesség, az európai integráció, az ágazati elemzések és a vállalati felmérések egyaránt megjelennek (Kopint-Társi Konjunktúrákutató Intézet, é. n.).

A szervezeti átalakulásokkal párhuzamosan a kutatási problémák is jelentősen változtak, miközben az alkalmazott gazdaságpolitikai orientáció felismerhető maradt. A Kopint-Datort negyvenéves jubileumi konferenciája 2004-ben már a gazdasági reformoktól az európai uniós csatlakozásig ívelő intézményi történetként tekintett vissza a műhelyre. A konferencia előadásai a versenyképesség, a beruházásvezérelt növekedés, a makrogazdasági stabilizáció, a reálgazdasági felzárkózás, az európai integráció és a gazdasági szabályozás kérdéseit egyaránt tárgyalták (Becsky, 2004). Ez jól érzékelteti, hogy egy alkalmazott kutatói profil történeti folytonossága nem az eredeti kutatási tárgyak változatlan fennmaradását jelenti: a problémák átalakulhatnak, miközben a nemzetközi gazdasági környezethez való alkalmazkodás és a gazdaságpolitikai relevancia iránti érdeklődés tovább élhet.

A tanulmány ezért a „Kopint” megjelölést nem egyetlen változatlan jogi szervezet neveként használja. A fogalom az egymást követő szervezeti formákhoz – Kopint, Kopint-Datorg, majd bizonyos összefüggésekben Kopint-Tárki – kapcsolódó intézményi és személyi előzményeket fogja össze. Ez a szervezeti változékonyság egyben megindokolja, hogy az empirikus elemzésben az aktuális affiliáció mellett a korábbi Kopint-kötődéseket is rekonstruáljuk. A következő fejezet ennek adatbázisait, megfigyelési egységeit és mérési stratégiáját mutatja be.

Adatok és módszerek

A tanulmány empirikus elemzése több, egymással összekapcsolt adatbázisra épül. Az adatgyűjtés célja nem pusztán a *Külgazdaság* tartalmának bibliográfiai rekonstrukciója volt, hanem olyan adatmodell létrehozása, amelyben a folyóirat tematikus és műfaji változásai összekapcsolhatók a szerzők és szerkesztők intézményi hátterével. Ez teszi lehetővé annak vizsgálatát, hogy a Kopinthez kötődő személyi hálózat és a folyóirat tartalmi profiljának változása között kimutathatók-e hosszabb távú együttjárások.

Adatforrások és adatbázisok

Az elemzés alapját a *Külgazdaság* 1972–2026 közötti tartalomjegyzék-adatbázisa képezi. A cikk-szintű adatállomány a folyóirat egyes közleményeit külön rekordként kezeli, és lehetőség szerint tartalmazza a megjelenés évét, évfolyamát és lapszámát, a szerző vagy szerzők nevét, a közlemény címét, műfaji és rovatinformációit, valamint az elérhető időszakokban a folyóirat honlapján alkalmazott tartalmi besorolást is. Az adatbázis hosszú időtávja lehetővé teszi a folyóirat szerkezetének és témáinak több intézményi és gazdaságtörténeti korszakon átívelő összehasonlítását.

A cikkadatbázist szerzői affiliációs információkkal egészítettük ki. Az affiliációk célja annak rögzítése, hogy egy adott szerző az adott közlemény megjelenésekor mely intézményhez kötődött. Mivel azonban az intézményi lenyomat elmélete szempontjából a korábbi szervezeti tagság is releváns lehet, az aktuális affiliáció önmagában nem elegendő a Kopinthez kapcsolódó személyi folytonosság méréséhez.

Ezért külön intézményi életrajzi adatbázis készült a folyóirat szerkesztőiről, szerkesztőbizottsági tagjairól és az elemzés szempontjából releváns szerzőkről. Az adatbázis nem kizárólag az adott évi munkahelyet rögzíti, hanem lehetőség szerint a főbb korábbi és későbbi intézményi kötődéseket is. Külön figyelmet kapott a Kopint, Kopint-Datorg és Kopint-Tárki valamely szervezeti formájához kapcsolódó munka-

viszony vagy kutatói kötődés, valamint annak hozzátételeges kezdő- és záróéve. Ez teszi lehetővé az aktuális és a korábbi Kopint-kötődés elkülönítését.

Önálló adatbázis tartalmazza a *Külgazdaság* szerkesztőségének és szerkesztőbizottságának időbeli összetételét. Ennek megfigyelési alapja az egyes években feltüntetett szerkesztők és szerkesztőbizottsági tagok személye és szerepe. A szerkesztői adatokat az intézményi életrajzi adatbázissal összekapcsolva évszinten rekonstruálható, hogy a folyóirat szerkesztői közösségében milyen arányban voltak jelen aktuális vagy korábbi Kopint-kötődésű személyek.

Az újabb időszak cikkeihez részben absztraktok és JEL-kódok is rendelkezésre állnak. Ezek különösen fontosak a címalapú tematikus besorolások ellenőrzéséhez, illetve olyan tartalmi tulajdonságok – például módszertani jelzések vagy szakpolitikai orientáció – azonosításához, amelyek a címekből csak korlátozottan következtethetők ki. Az absztrakt- és JEL-lefedettség ugyanakkor időben nem egyenletes, ezért az ezekre épülő eredményeket a teljes 1972–2026-os cikkállomány elemzésétől elkülönítve kezeljük.

Az elemzés végső adatmodellje tehát nem egyetlen táblázatból áll, hanem egymáshoz kapcsolható cikk-, szerző-, szerkesztő-év és intézményi életrajzi adatokból. A kapcsolás alapját egységesített személynevek, évek és intézményi azonosítók adják.

Megfigyelési egységek

A kutatási kérdések több elemzési szint egyidejű használatát igénylik.

A cikkszintű megfigyelési egység egy önálló folyóiratrekord. Ezen a szinten vizsgáljuk a témát, műfajt, rovatot, módszertani jellemzőket, szakpolitikai orientációt, valamint azt, hogy szerepel-e a szerzők között aktuális vagy korábbi Kopint-kötődésű személy.

A szerző–cikk-szintű adatállományban minden szerző külön megfigyelést alkot egy adott közleményen belül. Ez azért szükséges, mert egy többszerzős cikk szerzői eltérő intézményi háttérrel rendelkezhetnek. Ezen a szinten azonosítható pontosan, hogy az adott publikációhoz mely szerző milyen Kopint-státusszal kapcsolódik.

A szerkesztő-év-szint azt rögzíti, hogy egy személy egy adott évben milyen szerkesztői vagy szerkesztőbizottsági szerepet töltött be, és ebben az évben milyen aktuális vagy korábbi Kopint-kötődéssel rendelkezett. Ez képezi az éves szerkesztői Kopint-jelenlét mutatóinak alapját.

Végül az évszintű összesítések a folyóirat egészének hosszú távú változásait írják le. Itt vizsgálható többek között a témák és műfajok megoszlása, a Kopint-kötődésű közlemények aránya és a szerkesztői közösség intézményi összetétele.

A több elemzési szint elkülönítése azért fontos, mert ugyanaz a jelenség eltérően jelenhet meg a szerzők, a közlemények és a szerkesztői közösség szintjén. Egyetlen cikk például Kopint-kötődésűnek minősülhet már egyetlen ilyen szerző alapján, miközben a szerző–cikk-adatállomány megőrzi a társszerzők eltérő intézményi státuszát.

A Kopint-kötődés operacionalizálása

Az intézményi lenyomat empirikus vizsgálatának kulcsa az aktuális és a korábbi Kopint-kötődés elkülönítése.

Az aktuális Kopint-kötődés azt jelzi, hogy a személy az adott évben a Kopint valamely, a vizsgálatban relevánsnak tekintett szervezeti formájához kapcsolódott. A cikkszintű aktuális_kopint_szerző változó értéke akkor pozitív, ha a publikáció legalább egyik szerzője az adott időpontban aktuális Kopint-kötődéssel rendelkezett.

A korábbi Kopint-kötődés olyan személyt jelöl, aki korábban a Kopinthez kapcsolódott, de a vizsgált cikk megjelenésekor vagy szerkesztői évben már nem rendelkezett aktuális Kopint-affiliációval. A cikkszintű korábbi_kopint_szerző változó azt mutatja, hogy van-e ilyen szerző az adott közleményben.

A korábbi státusz nem hiányos vagy bizonytalan affiliációként értelmezendő, hanem az elméleti modell szándékosan elkülönített változójaként. Az intézményi lenyomat és különösen a hálózati lenyomat hipotézise ugyanis éppen azt teszi vizsgálhatóvá, hogy a formális szervezeti kapcsolat megszűnése után fennmarad-e a személy publikációs vagy szerkesztői jelenléte.

A szerkesztői hálózat esetében évszinten képezzük az szerkesztői_kopint_örökség_arány mutatót, amely az adott év szerkesztői és szerkesztőbizottsági közösségében méri az aktuális vagy korábbi Kopint-kötődésű személyek arányát. A mutató nem tekinthető a Kopint szerkesztői „befolyása” közvetlen mérőszámának. Arra szolgál, hogy leírja a korábban vagy aktuálisan Kopinthez kötődő személyek jelenlétének időbeli változását a folyóirat kapuóri struktúrájában.

A vizsgálatban aktuális Kopint-kötődésnek számít a Konjunktúra- és Piackutató Intézethez (1964–1987), a Kopint-Datorghoz (1987-től, később Kopint-Datorg Rt./Zrt.), a Kopint-(Datorg) Konjunktúra Kutatási Alapítványhoz (1991-től) és a Kopint-Tárki Konjunktúrákutató Intézethez (2007-től) fűződő munkaviszony vagy dokumentált kutatói kötődés. A szervezeti jogfolytonosság és az intézményi örökség

megkülönböztetése miatt az elemzés nem egyetlen jogi entitást követ, hanem az egymást követő szervezeti formákhoz fűződő kötődéseket; a folyóirat kiadói jogát 1991 óta a Kopint Alapítvány gyakorolja.

Tematikus és tartalmi változók

A folyóirat hosszú távú tematikus szerkezetének rekonstruálása több információforrás kombinációjára épül.

A fő_téma változó elsősorban a cikk címéből, kiegészítő jelleggel pedig a műfaj, a rovat és – ahol van – a honlapi besorolás szövegéből azonosított fő témakategóriát tartalmazza, az alább ismertetett determinisztikus szabály szerint. A cím a teljes időszakban egységesen rendelkezésre álló alapszöveg, amelyet – ahol elérhető – a műfaj, a rovat és a honlapi besorolás egészít ki. A továbbiakban röviden „címalapú” besorolásként hivatkozunk erre az eljárásra, bár technikailag bibliográfiai szövegmezők kombinációjára épül.

Az absztrakttal rendelkező cikkeknel ezért külön absztrakt_téma_jelek változó rögzíti azokat a tematikus jelzéseket, amelyek az absztrakt szövegéből egyértelműen azonosíthatók. Egy közlemény egyszerre több ilyen jelzést is kaphat, ami lehetővé teszi a cikkek többletmájúságának megőrzését.

A fő_téma_felülvizsgált a címalapú besorolás konzervatívan felülvizsgált változata. Az absztrakt nem automatikusan írja felül a korábbi kategóriát. Revízióra elsősorban akkor kerül sor, ha az eredeti cikk „egyéb” vagy „nem besorolt” kategóriába került, és az absztrakt legalább egy erős, egyértelműen auditálható tematikus jelzést tartalmaz. A téma_felülvizsgálat_forrása külön rögzíti, hogy a végső besorolás milyen információforrás alapján alakult ki. Ez a megoldás csökkenti annak kockázatát, hogy az absztraktok részleges időbeli lefedettsége önmagában mesterséges törést hozzon létre a hosszú távú témaszerkezetben.

A hosszú folyóiratkorpuszok tematikus változásának rekonstruálására a közgazdaságtan és a gazdaságtörténet újabb irodalma gépi szövegelemzési és topic-model módszereket is alkalmaz. Ambrosino et al. (2018) a közgazdasági szakirodalom hosszabb távú tematikus szerkezetét, Wehrheim (2019) pedig a *Journal of Economic History* 1941 és 2016 közötti korpuszát vizsgálta ilyen eszközökkel. A jelen tanulmány eltérő stratégiát követ. Nem látens témák adatvezérelt feltárása a célja, hanem néhány előzetesen meghatározott, az intézményi lenyomat hipotéziséhez közvetlenül kapcsolódó problémaorientáció időben összehasonlítható és reprodukálható mérése. Ezért az elsődleges besorolás előre rögzített, auditálható szabályokra épül, az

absztraktokat pedig elsősorban a címalapú kategóriák konzervatív ellenőrzésére és finomítására használjuk.

A címalapú besorolás determinisztikus szabály, nem kézi kódolás: tizenhárom egymást kizáró témakategória (és egy „egyéb/nem besorolt” maradékkategória) mindegyikéhez a végső elemzési futtatás előtt rögzített, ékezetfüggetlen kulcsszó-reguláris kifejezés tartozik, amelyet a cím, a műfaj, a rovat és – ahol van – a honlapi besorolás összevont szövegére alkalmazunk; több találat esetén rögzített kategóriasorrend dönt, egyértelmű jel hiányában a rekord az „egyéb” kategóriába kerül. A teljes kódkönyv – kategóriánként a kulcsszavakkal – a Függelékben szerepel. Mivel a legfontosabb tartalmi eredmény a vállalati/FDI kategóriára épül, a mérési bizonytalanságot nem kézi utánkódolással, hanem a szabályalapú besorolás alternatív specifikációival vizsgáljuk. A fő kódolás mellett ezért külön érzékenységi ellenőrzések tesztelik a vállalati/FDI és a makropénzügyi kategória kulcsszóátfedését, a kategóriák prioritási sorrendjét, valamint egy szűkebb, nem kizárólagos FDI-kulcsszójelzőt: ha a „tőke” és „működő tőke” kulcsszavakat kivesszük a makropénzügyi kategóriából, illetve ha a vállalati/FDI kategória prioritását a makropénzügyi elé helyezzük, a vállalati/FDI esélyhányados robusztus marad ($OR \approx 2,6$, illetve $OR \approx 2,4$, mindkettő $p < 0,01$, szemben a fő specifikáció $OR \approx 3,0$ értékével); egy szigorúbb, a kategóriabesorolástól független, nem kizárólagos FDI-kulcsszójelzőre épülő specifikációban ugyanakkor az együttható gyengül ($OR \approx 1,5$, $p \approx 0,06$). Az érzékenységi vizsgálatok alapján a kapcsolat stabil a tág vállalati–beruházási–FDI témakör különböző kategorikus operacionalizációiban, de gyengébb, ha kizárólag szűk FDI-kulcsszavakkal mérjük. A továbbiakban ezért a fő eredményt nem szűken vett FDI-hatásként, hanem tágabb vállalati–beruházási–FDI problémaorientációként értelmezzük.

A tartalmi elemzés további dimenziói a műfaj, a rovat és – ahol rendelkezésre áll – a folyóirat honlapján alkalmazott besorolás. A műfaj, rovat és honlapi_besorolás változók együttesen teszik lehetővé annak elkülönítését, hogy a közlemény hagyományos szakcikk, vita, szemle, könyvismertetés, gazdasági jogi anyag vagy más folyóirati műfaj volt-e.

Módszertani és szakpolitikai jelzések

Az absztrakttal rendelkező cikkek esetében az absztrakt_módszer_jelek változó olyan szöveges jelzéseket rögzít, amelyek a tanulmány alkalmazott módszereire vagy elemzési módjára utalnak. Ide tartozhat például az ország-, ágazati vagy vállalati esettanulmány, a leíró vagy kvantitatív elemzés, az ökonometria vagy modelle-

ző megközelítés, az irodalmi vagy elméleti áttekintés, illetve a jogi-normatív vagy szakpolitikai elemzés. A változó célja nem a módszertan teljes körű rekonstruálása: az absztraktok gyakran csak részlegesen ismertetik az alkalmazott módszereket. Emiatt ezek a változók módszertani jelzéseként, nem pedig a teljes tanulmány biztos módszertani osztályozásaként értelmezendők.

Hasonló logikát követ az absztrakt_szakpolitikai_jel. Ez azt jelzi, hogy az absztrakt explicit módon gazdaságpolitikai, szabályozási vagy más szakpolitikai problémát, következményt vagy ajánlást fogalmaz-e meg. A változó használatának előnye, hogy a szakpolitikai orientáció gyakran akkor is jelen lehet a cikkben, ha annak címe ezt közvetlenül nem jelzi.

Korszakolás

A hosszú időtávú összehasonlításhoz az elemzés négy nagyobb történeti periódust különít el:

1972–1989: a szocialista külkereskedelmi, KGST- és reformgazdasági közeg;

1990–2004: a rendszerváltás, a piacgazdasági átmenet és az európai uniós csatlakozás előkészítésének időszaka;

2005–2015: az EU-tagság, a globalizáció elmélyülése és a 2008 utáni válság időszaka;

2016–2026: a több egymást követő válsággal, geopolitikai átrendeződéssel, az ellátási láncok és a globalizáció újraértékelésével, valamint új ipar- és gazdaságpolitikai kérdésekkel jellemezhető időszak. A 2026-os évfolyam a kézirat lezárásakor részleges (26 érdemi tanulmány); a leíró korszakos arányok 2025-ig zárt változata érdemben azonos (a 2016–2026-os EU-arány 11,4%, 2025-ig 11,7%; makro 10,4, illetve 10,0%; válság 6,8, illetve 7,0%), és a cikk-szintű modelleket sem érinti.

A korszakolás nem azt feltételezi, hogy az egyes periódusokon belül a folyóirat vagy a gazdasági környezet homogén volna. Analitikus eszközként szolgál a több mint öt évtizedes idősor összehasonlítható blokkokra bontásához. Az éves trendeket ezért a korszakos aggregátumok mellett külön is vizsgáljuk, hogy a periódushatárok ne fedjék el a fokozatos vagy rövidebb távú változásokat.

Elemzési stratégia és korlátok

Az elemzés első lépése leíró: éves és korszakos megoszlások segítségével rekonstruáljuk a szerkesztői és szerzői Kopint-kötődés, valamint a témák, műfajok

és tartalmi jelzések változását. Ezt követően a Kopint-kötődésű és nem Kopint-kötődésű cikkek tartalmi profilját hasonlítjuk össze.

A korábbi Kopint-státusz jelentőségét külön vizsgáljuk a formális affiliáció megszűnése utáni publikációs jelenlét alapján. Az úgynevezett eseményidős elemzésben a Kopint-kapcsolat végét tekintjük referenciapontnak, és azt követjük nyomon, hogyan változik az érintett személyek *Külgazdaságban* való publikációs jelenléte a kilépést követő években. A szerkesztői és szerzői szerepek közötti közvetlen átfedés lehetsége torzító hatását külön robusztussági vizsgálat kezeli.

A becsült modellek

A leíró elemzést két, egymást kiegészítő modelles család követi: egy cikkszintű logisztikus regressziós modelles család és egy szerző-év panel (logisztikus és Poisson-specifikációval). Egyik sem oksági hatás becslésére irányul; céljuk annak vizsgálata, hogy a Kopint-kötődés és a folyóirat tartalmi, illetve a volt munkatársak publikációs mintázatai közötti együttjárás fennmarad-e a legfontosabb összetételbeli különbségek – a történeti korszak és a folyóirati műfaj – kiszűrése után. Mindkét modelles család az érdemi korpuszra épül (a beválasztási szabály ugyanaz, mint fent: 2946 tanulmány). Fontos hatókörkorlát, hogy az intézményi lenyomat elméletének három eleme közül – érzékeny időszak, erős formáló hatás, fennmaradás – az elemzés közvetlenül csak a harmadikat vizsgálja; az első kettőt a történeti szakirodalomból valószínűsítjük.

Az első modelles család cikkszintű. Minden vizsgált tartalmi tulajdonságra – a címlapú főtéma, módszer és szakpolitikai kategóriák bináris jelzőire, valamint az absztraktos almintán az absztrakthalapú jelekre – külön logisztikus regressziót becslünk, az alapspecifikáció szerint:

$$\text{logit}[Pr(Y_i = 1)] = \alpha + \beta \cdot \text{Kopint}_i + \sum_k \gamma_k \cdot \text{Korszak}_{ik} + \delta \cdot \text{Műfaj}_i$$

ahol i a cikket indexeli; Y_i az adott tartalmi jelző (például a vállalati/FDI téma) megléte; Kopint_i a cikk Kopint-kötöttsége (értéke 1, ha legalább egy szerzőre teljesül az aktuális_kopint_szerző = 1 vagy a korábbi_kopint_szerző = 1 feltétel); Korszak_{ik} a négy történeti korszak ($k = 2, 3, 4$) rögzített hatása; Műfaj_i pedig a műfaj (szakcikk, illetve vita/hozzászólás) dummyja. A standard hibákat a megjelenés éve szerint klaszterezzük. Négy változatot futtatunk: (a) ez az alapmodell; (b) egy bővített modell, amely az absztrakt elérhetőségét, a szerzőszámot és a terjedelem logaritmusát is kontrollálja; (c) egy modell, amelyben Kopint_i helyett Aktuális_i (a cikkszintűre

összesített aktuális_kopint_szerző) és Korábbi_i (a cikkszintűre összesített korábbi_kopint_szerző) szerepel külön jelzőváltozóként,

$$\text{logit}[Pr(Y_i = 1)] = \alpha + \beta_1 \cdot \text{Aktuális}_i + \beta_2 \cdot \text{Korábbi}_i + \sum_k \gamma_k \cdot \text{Korszak}_{ik} + \delta \cdot \text{Műfaj}_i,$$

a kettő különbségét formális Wald-tesztel vizsgálva; és (d) a legfontosabb kimenetre egy Kopint_i×Korszak_{ik} interakciós tag hozzáadása az alapmodellhez. A sok tartalmi kimenet miatt a címalapú modelleszádon Benjamini–Hochberg-féle FDR-korrekción is közlünk. Az absztraktaalapú jelzőket a magyar és angol absztrakt szövegből, előzetes fogalmi kódkönyvön alapuló, ékezetfüggetlen kulcsszó-mintázatokkal, rögzített kulcsszólistákkal számoljuk. Mivel automatikus kulcsszavas kódolásról van szó, ezeket az eredményeket a címekre épülő eredményeknél nagyobb mérési bizonytalansággal, kiegészítő bizonyítékként kezeljük. Az eredményeket esélyhányadosként ($\exp(\beta)$) és 95%-os konfidenciaintervallumként közöljük.

E modellek két kérdést választanak szét. Egyrészt elkülönítik a Kopint-kötődés önálló tartalmi együttjárását attól, ami pusztán abból ered, hogy a Kopint-kötődésű cikkek más korszakokban vagy műfajokban sűrűsödnek. Másrészt az aktuális és a korábbi kötődés szétbontása a személyi-intézményi folytonosság próbája: ha a tartalmi együttjárás a korábbi kötődésűeknél is fennáll, az a formális intézményi tagságtól független, tartós szakmai orientáció mellett szól. A „korábbi” affiliáció fennmaradása azonban személyi folytonosságot mér, nem dokumentált hálózati kapcsolatokat; a hálózati lenyomat csak elméleti értelmezésként kapcsolódik hozzá.

A második modelleszád szerző–év panel. A megfigyelési egység egy személy p egy adott évben t ; a vizsgált kör minden valaha Kopint-kötődésű, szerzőként azonosított személy, a megfigyelési ablak pedig a Kopint-kötődés (feltételezett) záróévét követő évtől 2026-ig tart. Két kimenetet modellezünk a kilépés óta eltelt idő öt sávjának (referencia: 1–2 év; majd 3–5, 6–10, 11–20, illetve 21 évnél több) és a történeti korszak (Korszak_{ik}) függvényében. A publikálás valószínűségére – $\text{Publikál}_{pt} = 1$, ha p az adott évben érdemi tanulmányt közölt a *Külgazdaságban* – logisztikus modellt illesztünk:

$$\text{logit}[Pr(\text{Publikál}_{pt} = 1)] = \alpha + \beta_1 \cdot \text{Sáv}(3-5) + \beta_2 \cdot \text{Sáv}(6-10) + \beta_3 \cdot \text{Sáv}(11-20) + \beta_4 \cdot \text{Sáv}(21+) + \sum_k \gamma_k \cdot \text{Korszak}_{ik},$$

a szerzőségek számára (Szerzőségek_{pt}) pedig Poisson-regressziót:

$$E[\text{Szerzőségek}_{pt}] = \exp(\alpha + \beta_1 \cdot \text{Sáv}(3-5) + \beta_2 \cdot \text{Sáv}(6-10) + \beta_3 \cdot \text{Sáv}(11-20) + \beta_4 \cdot \text{Sáv}(21+) + \sum_k \gamma_k \cdot \text{Korszak}_{ik}),$$

a standard hibákat mindkét esetben személy szerint klaszterezve. A specifikációkat a 7. táblázat hét sora foglalja össze: a fő (életrajzi forrásból datált kilépésű

alminta) és a kiegészítő (teljes) minta logit és Poisson-változata, majd három további robusztussági változat – a szerkesztő-évek kizárása; a kockázati ablak legfeljebb 20 évre korlátozása naptáriév-trenddel kontrollálva; és ugyanez a független dátumú almintán megismételve. Személyszintű rögzített hatásokat nem alkalmazunk, mert a vizsgált személyek jelentős részének egyetlen kilépés utáni *Külgazdaság*-közleménye sincs, így a személyfix becslés ezeket kiejtené; a személy szerinti klaszterezés a megfigyelések személyen belüli összefüggésének visszafogottabb kezelése.

Ez a panel a kilépés óta eltelt idő szerinti leíró profilt alakítja modellalapú becsléssé. A becslési hierarchia a jobban mért oldalra dől: a fő specifikáció az életrajzi (nem publikációs) forrásból datált kilépésű almintá, a részben publikációalapú kilépésdátumot is tartalmazó teljes minta pedig kiegészítő – ez utóbbiban a kilépés éve maga is publikációs adat, ami az eseményidő origóját a publikációs folyamathoz köti, és ezért mechanikusan torzíthatja a kilépés utáni profil alakját. A leíró nevező nem kontrollálja az életkort, a halálózást és a pályaelhagyást, amelyek a 21 évnél hosszabb sávban szisztematikusan gyakoribbak, ezért egy kockázatiablak-korlátozott (legfeljebb 20 éves) változatot is közlünk. Az absztraktalapú összehasonlításokat óvatosan kell értelmezni, mert – mint az eredményszakasz mutatja – az absztrakt meglete maga is összefügg a Kopint-kötődéssel.

Az eredmények értelmezését ugyanakkor több adatkorlát is behatárolja. Az absztraktok és JEL-kódok lefedettsége időben egyenetlen, ezért az absztraktalapú módszertani és szakpolitikai változók nem használhatók a teljes 1972–2026-os periódus azonos megbízhatóságú összehasonlítására. A címekből a módszertani orientáció csak korlátozottan következtethető ki. Az intézményi életrajzok sem minden személy esetében teszik lehetővé a munkahelyváltások pontos évének meghatározását, ezért egyes aktuális–korábbi státuszváltások időzítése bizonytalanságot tartalmazhat.

További korlát, hogy a személyi és tartalmi mintázatok együttjárása nem azonos oksági hatással. A Kopint-kötődésű szerzők témaválasztása, a szerkesztői közösség összetétele és a folyóirat tartalmi változásai egyaránt reagálhatnak ugyanazokra a külső gazdasági és tudományos folyamatokra. A tanulmány ezért nem azt kívánja bizonyítani, hogy a Kopint-kötődés okozta a *Külgazdaság* egyes tartalmi sajátosságait. Célja annak feltárása, hogy a személyi-intézményi folytonosság és a folyóirat tematikus, módszertani és szakpolitikai profilja között kimutathatók-e olyan hosszú távú, történetileg értelmezhető mintázatok, amelyek összhangban állnak az intézményi és hálózati lenyomat elméleti keretével.

Eredmények

A korpusz és az információs lefedettség

A teljes bibliográfiai adatbázis 5026, 1972 és 2026 között megjelent rekordot tartalmaz. Az empirikus elemzés azonban azokra az érdemi, szerzőhöz köthető tanulmányokra összpontosít, amelyek egységes feltételek alapján összehasonlíthatók. A műfaji, szerzőségi, oldaltartomány- és terjedelmi szűrés után 2946 tanulmány alkotja a főmintát, 3530 szerző–cikk kapcsolattal és 1272 azonosított szerzővel. A szűrés részletes eredményét és a kiegészítő információk időbeli lefedettségét az 1. táblázat foglalja össze.

A korpusz hosszú időtávja ugyanakkor azzal jár, hogy nem minden információ áll rendelkezésre azonos mértékben minden korszakban. Absztrakt 1858 tanulmányhoz, vagyis a főminta 63,1 százalékához tartozik, JEL-kód viszont mindössze 412 cikkhez. Az absztraktlefedettség az első korszak 51,1 százalékáról 2016–2026-ra 77,1 százalékra nőtt, a JEL-kódok pedig lényegében csak 2005 után válnak használhatóvá (1. táblázat). Ezért a címekre épülő elemzések adják a teljes időszak összehasonlítható gerincét, az absztrakthalapú eredmények pedig ezt részletesebb, de szelektívebb információval egészítik ki.

1. táblázat

A korpusz és a kiegészítő információk lefedettsége

Időszak	Cikk	Absztrakttal	Absztrakt (%)	JEL-kóddal	Szerkesztő-év
1972–1989	1318	673	51,1	0	437
1990–2004	872	608	69,7	3	337
2005–2015	389	294	75,6	253	269
2016–2026	367	283	77,1	156	266
Összesen	2946	1858	63,1	412	1309

Megjegyzés: az absztrakts kategóriához magyar vagy angol absztrakt megléte elegendő. A szerkesztő-év nevező nem a korpuszszűrés függvénye.

A folyóirat tematikus átalakulása

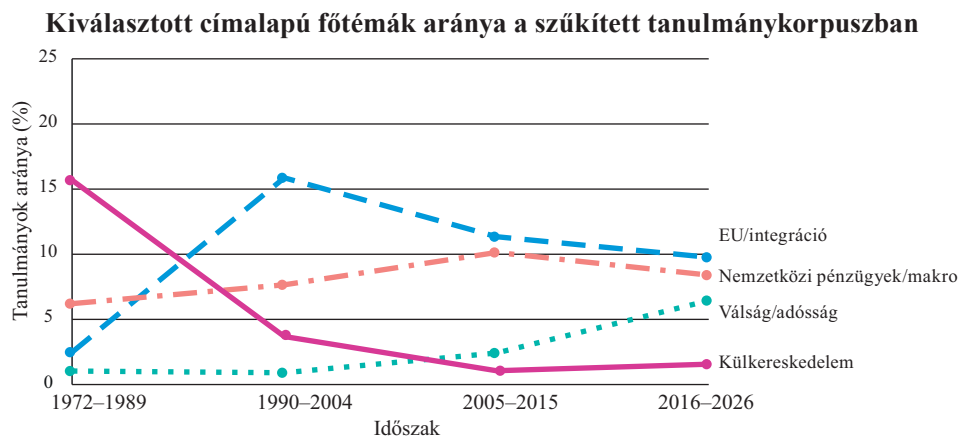
A *Külgazdaság* több mint fél évszázados történetében nem egy változatlan témaszerkezet rajzolódik ki, hanem egymást követő gazdaságtörténeti problémák váltják

egymást. Az 1. ábra ezt négy különösen jól azonosítható címtéma változásán keresztül mutatja.

A késő szocialista időszakban a külkereskedelem volt a folyóirat egyik meghatározó tárgya: 1972–1989 között a tanulmányok 21,9 százaléka ebbe a főtémába tartozott. A rendszerváltással azonban ez a kategória gyorsan háttérbe szorult, és 2005 után már csak a cikkek 1–2 százalékát adta. Nem egyszerű tematikus visszaesésről van szó, hanem a magyar gazdaság nemzetközi alkalmazkodásának problémája alakult át. A kilencvenes évektől az európai integráció került előtérbe: az EU-integráció témakör súlya 2,2 százalékról 18,6 százalékra emelkedett, majd az uniós csatlakozás után is jelentős maradt (1. ábra).

Ezzel párhuzamosan a makropénzügyi problémák fokozatosan nagyobb helyet kaptak, a válság- és adósságtematika pedig különösen a legutóbbi korszakban erősödött meg. Az 1. ábra ezért nem egyetlen hagyomány fennmaradását, hanem a folyóirat problématerképének történeti átrendeződését mutatja: a szocialista külkereskedelem helyét előbb az integráció, majd egyre inkább a makropénzügyi és válságproblémák foglalták el.

1. ábra

Forrás: Saját számítás.

A címek ugyanakkor szükségképpen leegyszerűsítik a tanulmányok tartalmát. Az absztrakttal rendelkező 1858 cikkben jóval szélesebb tematikus átfedések láthatók: a külkereskedelmi jel a cikkek 41,6, a vállalat/FDI/beruházás 37,7, a makropénzügyi 36,1, az ágazati-ipari 35,3 százalékában jelenik meg. Ez arra utal,

hogy a *Külgazdaság* tanulmányai gyakran egyszerre több problémakörben mozognak; az elsődleges címtéma ezért elsősorban a hosszú távú struktúra összehasonlítására szolgál.

Szakpolitikai és módszertani karakter

Az absztraktok vizsgálata a tematikus változás mellett egy tartósabb folyóirati sajátosságot is jelez. Az absztrakttal rendelkező tanulmányok 62,6 százalékában azonosítható explicit szakpolitikai, szabályozási, kormányzati vagy ajánlási jel. Ez az arány egyik korszakban sem alacsony: 56,8 és 67,6 százalék között mozog. A folyóirat alkalmazott gazdaságpolitikai karaktere tehát nem egyetlen történeti periódushoz kötődik, hanem az absztraktos minta alapján végig jelen van.

A módszertani jelek hasonló képet rajzolnak. Az absztrakttal rendelkező tanulmányok több mint háromnegyedében található ország-, ágazati vagy vállalati esetelemzésre utaló jel, miközben az ökonometria vagy modellező megközelítés jóval ritkább. A *Külgazdaság* empirikus karaktere ezért nem elsősorban a formalizált módszerek dominanciájában, hanem a konkrét országokhoz, vállalatokhoz, ágazatokhoz és szakpolitikai problémákhoz kötődő elemzések magas arányában ragadható meg. Mivel azonban az absztraktok lefedettsége időben és intézményi kötődés szerint sem egyenletes, ezeket az eredményeket a folyóirat profilját alátámasztó, nem pedig teljes populációra kiterjedő bizonyítékként kezeljük.

A Kopint személyi jelenlétének történeti ritmusa

A Kopint-kötődésű tanulmányok a teljes korpusz kisebb részét adják, jelenlétük ugyanakkor az egész vizsgált időszakban kimutatható. A 2946 tanulmányból 282-ben, vagyis 9,6 százalékban szerepel legalább egy aktuális vagy korábbi Kopint-kötődésű szerző. A jelenlét nem folyamatos leépülést mutat: az 1972–1989 közötti 6,1 százalékos arány 1990–2004-re 12,7 százalékra emelkedik, majd 10,5 százalékra mérséklődik, a legutóbbi korszakban pedig ismét 13,6 százalékra nő (2. táblázat).

A szerkesztői közösségben a Kopint személyi öröksége még erősebben jelen van. Az aktuális vagy korábbi Kopint-kötődésű szerkesztők aránya az első korszak 29,1 százalékáról 1990–2004-re közel felére nő, majd lassan mérséklődik, de 2016–2026-ban is csaknem 40 százalék marad (2. táblázat). A szerzői és szerkesztői oldal időbeli alakulását a 2. ábra részletesebben mutatja.

2. táblázat

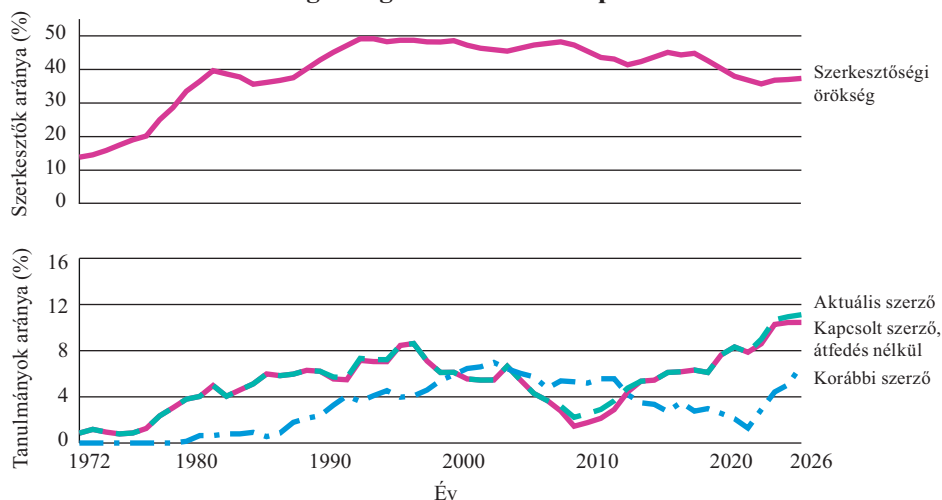
A Kopint-személyi örökség korszakos mutatói

Időszak	Szerk. örökség (%)	Linkelt cikk (%)	Aktuális (%)	Korábbi (%)	Átfedés nélkül (%)	Megmarad (%)
1972–1989	29,1	6,1	5,5	0,6	4,0	66,2
1990–2004	47,5	12,7	7,6	5,3	8,4	65,8
2005–2015	44,6	10,5	5,7	5,4	7,7	73,2
2016–2026	39,8	13,6	10,1	3,8	8,2	60,0

Megjegyzés: a „Megmarad” oszlop az azonos évben szerkesztőként is szereplő szerzők kizárása után megmaradó Kopint-linkelt cikkek arányát mutatja az összes Kopint-linkelt cikkben belül. Az aktuális és korábbi kategória cikken belül átfedhet.

2. ábra

A szerkesztőségi és szerzői Kopint-kötődés öt éves középre igazított mozgóátlagai a szűkített korpuszban

Forrás: Saját számítás.

A két idősor első látásra együtt mozog: azokban az időszakokban, amikor magasabb a Kopint-kötődésű szerkesztők aránya, általában több Kopint-kötődésű cikk is jelenik meg. A 2. ábra azonban ennél fontosabb különbséget is megmutat. A szerkesztőségi örökség viszonylag lassan változó, tartós szerkezeti jellemző, míg

a szerzői jelenlét sokkal ingadozóbb. Ráadásul a korábbi Kopint-munkatársak külön időszora azt mutatja, hogy a formális munkaviszony megszűnése után is fennmarad a publikációs kapcsolat.

Az éves szintű korrelációk ugyanezt a képet erősítik. A szerkesztőségi és szerzői Kopint-jelenlét hosszabb távon együtt mozog, de amikor a történeti korszakok közös trendjét eltávolítjuk, a kapcsolat erősen gyengül; az egyik évről a másikra bekövetkező változások között pedig lényegében nincs együttjárás. Ez azt jelenti, hogy a 2. ábrán látható kapcsolat inkább közös történeti pályát jelez, mint olyan rövid távú mechanizmust, amelyben több Kopint-kötődésű szerkesztő közvetlenül több Kopint-kötődésű cikk megjelenéséhez vezetne.

Az önpublikációs magyarázat és a kilépés utáni jelenlét

A szerzői és szerkesztői szerepek részben átfedik egymást, ezért külön kérdés, hogy a Kopint-jelenlét mennyiben vezethető vissza arra, hogy szerkesztők saját maguk is publikáltak a folyóiratban. A 2. táblázat erre közvetlen ellenőrzést ad. Az azonos évben szerkesztőként is szereplő szerzők kizárása után a Kopint-linkelt tanulmányok 60–73 százaléka továbbra is megmarad. A személyi folytonosság tehát nem magyarázható egyszerűen szerkesztői önpublikációval.

A formális munkaviszonyon túli folytonosságot még közvetlenebbül mutatja a kilépés utáni publikációs pálya. A legmegbízhatóbban, életrajzi forrásból datálható 32 személy esetében a *Külgazdaságban* való szerzői jelenlét a kilépés utáni első években visszaesik, de nem tűnik el. A kilépést követő első két évben 100 személyre 18,8 szerzőség jut, 6–10 év után ez körülbelül 7-re csökken, majd nagyjából ezen a szinten marad még két évtizedes távlatban is.

A 96 személyt tartalmazó teljes mintában ennél jóval meredekebb lecsengés jelenik meg (3. táblázat). Ez azonban részben mérési eredmény: 64 személynél a kilépés időpontját maga az utolsó Kopint-affiliációval megjelent publikáció határozza meg, vagyis a vizsgált kimenet részt vesz az eseményidő origójának kijelölésében. A teljes minta ezért hasznos kiegészítő leírás, de a tartós fennmaradás megítélésében nagyobb súlyt kap a publikációktól függetlenül datált alminta.

A két eredmény együtt fontosabb, mint bármelyik önmagában: a formális Kopint-tagság megszűnése után a publikációs intenzitás leíróban csökken, de a megbízhatóbban mérhető életpályák alapján a publikációs kapcsolat nem szakad meg.

A személyi örökség tehát nem változatlan intenzitású továbbélés, hanem egy gyengülő, majd alacsony szinten stabilizálódó kapcsolat.

3. táblázat

**Publikációs jelenlét a Kopint-kapcsolat végét követően
(kiegészítő teljes minta, 96 személy)**

Kilépés óta	Személyév	Szerzői kapcsolat	Kapcsolat / 100 személyév	Publikáló személyév (%)
1–2 év	192	30	15,63	10,9
3–5 év	288	19	6,60	6,3
6–10 év	476	24	5,04	4,4
11–20 év	914	32	3,50	3,2
21+ év	1520	22	1,45	1,3

Megjegyzés: A teljes minta, 96 személy. A személyév nevező nem kontrollálja az életkort, a halálozást, a nyugdíjazást vagy a pályaelhagyást; ezek a 21 évnél hosszabb sávban szisztematikusan gyakoribbak, ezért a hosszú távú lecsengés egy része életciklushatás. Az eredmény nem klasszikus túléléselemzés, hanem a kilépés óta eltelt idő szerinti publikációs profil.

A Kopint-linkelt cikkek tartalmi profilja

Az absztrakttal rendelkező cikkek nyers összehasonlítása alapján több különbség is megjelenik a Kopint-linkelt és a többi tanulmány között (4. táblázat). A Kopint-kötődésű cikkekben valamivel gyakoribb a vállalati/FDI-, a makropénzügyi és a válságtematika, miközben a jogi-szabályozási jel lényegesen ritkább. Az általános szakpolitikai orientációban viszont csak csekély eltérés látható.

A 4. táblázat legfontosabb tanulsága éppen az, hogy a nyers különbségekből nem rajzolódik ki egy általános „Kopint-stílus”. A Kopint-linkelt cikkek sem minden alkalmazott, sem minden szakpolitikai dimenzióban nem térnek el következetesen a folyóirat többi tanulmányától. Ráadásul a két csoport eltérő történeti korszakokban és műfajokban sűrűsödik, ezért a nyers arányok alapján még nem dönthető el, hogy mely különbségek kapcsolódnak önállóan a Kopint-kötődéshez. Ezt a következő modellek választják szét.

Kiválasztott absztrakta alapú jelek a Kopint-kötődés szerint

Absztraktjel	Kopint-linkelt (%)	Nem linkelt (%)	Különbség (százalékpont)
Vállalat/FDI/beruházás	44,4	39,5	+4,9
Makro/pénzügy/árfolyam	34,8	28,6	+6,2
Válság/adósság/sokk	22,2	19,6	+2,6
Eset-/ország-/ágazatelemzés (módszer)	83,1	81,8	+1,3
Szakpolitikai elemzés (módszer)	24,6	21,8	+2,8
Jog/szabályozás	17,9	27,7	-9,8
Bármely szakpolitikai jel	69,1	66,1	+2,9

Megjegyzés: n = 1858 absztrakto tanulmány, ebből 207 Kopint-linkelt. A jelek egymást nem kizáró kategóriák, dokumentált, ékezetfüggetlen kulcsszavas kódolásból; az összevetés a lefedettség időbeli és Kopint-státusz szerinti szelektivitása miatt leíró. A korszakra és műfajra kontrollált esélyhányadosokat a következő szakasz közli.

A tartalmi lenyomat kontrollált vizsgálata

A korszak és a műfaj figyelembevétele jelentősen leszűkíti a nyers összehasonlításokból kirajzolódó képet. A fő eredményeket a 5. táblázat és az 3. ábra foglalja össze.

A legmarkánsabb és a tág vállalati–beruházási–FDI témakör különböző kategorikus operacionalizációiban stabil eredmény ehhez a problémafókuszhoz kapcsolódik. Az azonos korszakban és hasonló műfajú cikkeket összevetve a Kopint-kötődésű tanulmányokban közel háromszoros a vállalati/FDI főtéma esélye. Az eredmény akkor is lényegében változatlan marad, ha további cikkjellemzőket is figyelembe veszünk (5. táblázat; 3. ábra). A kapcsolat gyengébb, ha a témát kizárólag szűk FDI-kulcsszavakkal mérjük, ezért az eredményt nem kizárólag működőtőke-orientációként, hanem szélesebb vállalati és beruházási problémafókuszként értelmezzük. A Kopint-lenyomat tartalmi oldala tehát nem általában az „alkalmazott” közgazdaságtanban, hanem a vállalati működéshez, beruházásokhoz és – ezen belül – a külföldi tőkéhez kapcsolódó problémafókuszban jelenik meg.

Az alkalmazott eset-, ország- és ágazatelemző orientáció szintén gyakoribb a Kopint-kötődésű cikkek között, de ez az összefüggés kevésbé stabil a különböző specifikációkban. Ezzel szemben a makropénzügyi és az EU-integrációs címtémák ritkábbak a Kopint-linkelt tanulmányokban (5. táblázat; 3. ábra). Ez azért különösen

érdekes, mert mindkettő a folyóirat egészének fontos rendszerváltás utáni témájává vált. A negatív kapcsolat így azt sugallja, hogy e területek térnyerése inkább a *Külgazdaság* általános történeti alkalmazkodásához, mint a Kopint személyi örökségéhez kapcsolódott.

A szakpolitikai orientáció ezzel szemben nem különíti el a két csoportot. Miután a korszak- és műfajösszetételt figyelembe vesszük, sem az explicit, sem a tágabban értelmezett policyrelevancia nem gyakoribb a Kopint-kötődésű cikkekben (5. táblázat). Ez fontos negatív eredmény: a folyóirat erősen alkalmazott-szakpolitikai karaktere nem vezethető vissza a Kopint-vonalra, hanem a *Külgazdaság* szélesebb intézményi identitásának része.

A sok párhuzamos tartalmi összehasonlítás miatti statisztikai bizonytalanságot korrigáló ellenőrzés is ugyanezt az alapképet hagyja meg. A vállalati/FDI fókusz marad a legerősebb pozitív tematikus kapcsolat; mellette az alkalmazott eset-/ágazatelemzés pozitív, a makropénzügyi és EU/integrációs témák pedig negatív irányban különülnek el. A technikai részleteket a 5. táblázat tartalmazza.

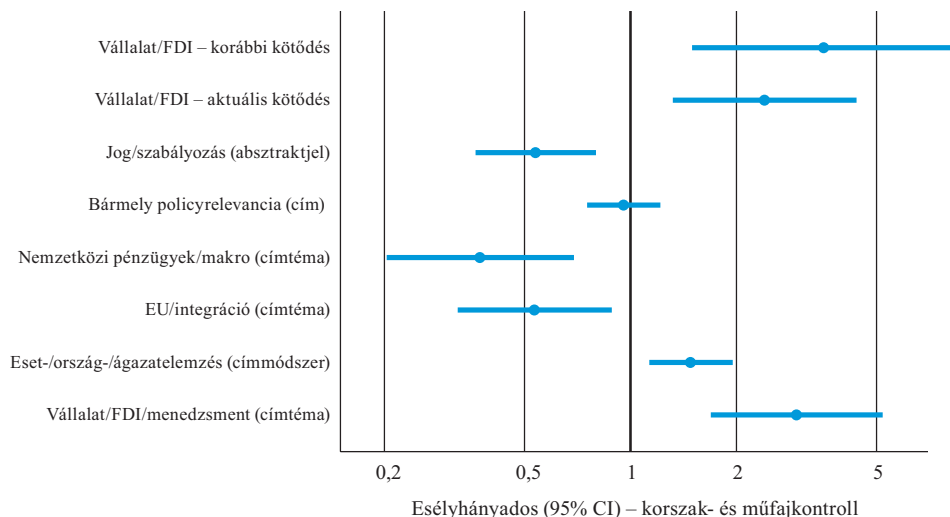
5. táblázat

Cikkszintű logisztikus modellek: a Kopint-kötődés és a címalapú tartalmi profil (esélyhányados, 95% CI)

Kimenet	Linkelt %	Nem linkelt %	OR (korszak + műfaj)	OR (bővített)
Vállalat/FDI/menedzsment (címtéma)	7,4	2,9	2,97 (1,69–5,21)***	2,88 (1,62–5,09)***
Eset-/ország-/ágazatelemzés (címmódszer)	31,2	24,7	1,49 (1,13–1,95)**	1,34 (1,00–1,78)*
Külkereskedelem/export-import (címtéma)	8,9	11,9	1,04 (0,74–1,47)	0,98 (0,70–1,39)
EU/integráció (címtéma)	7,4	10,2	0,53 (0,32–0,89)*	0,53 (0,32–0,87)*
Nemzetközi pénzügyek/makro (címtéma)	4,3	10,2	0,37 (0,20–0,69)**	0,36 (0,20–0,65)***
Explicit szakpolitikai orientáció (cím)	20,9	19,0	1,07 (0,75–1,52)	1,05 (0,73–1,49)
Bármely policyrelevancia (cím)	37,6	34,6	0,96 (0,75–1,22)	0,91 (0,71–1,16)

Megjegyzés: n = 2946 érdemi tanulmány. Minden modell logisztikus regresszió, a megjelenés éve szerint klaszterrobusztus standard hibákkal, korszak- és műfajkontrollal. „Bővített” = az absztrakt elérhetősége, a szerzőszám és a log-terjedelem is kontrollálva. * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

A Kopint-kötődés esélyhányadosai kiválasztott tartalmi jelzőkre, korszakra és műfajra kontrollálva

Forrás: Saját számítás.

Az absztrakthalapú eredmények ezzel szemben jóval kevésbé stabilak. A nyersen látható vállalati, makropénzügyi és szakpolitikai különbségek jelentős része eltűnik, amikor figyelembe vesszük, hogy a Kopint-linkelt cikkek milyen korszakokban és műfajokban jelennek meg. Az egyetlen következetes eltérés a jog/szabályozás alacsonyabb gyakorisága. Ezt azonban óvatosan kell értelmezni, mert az absztraktok rendelkezésre állása maga is összefügg a Kopint-kötődéssel. A teljes időszakra vonatkozó következtetés ezért elsősorban a címalapú, teljes korpuszt lefedő eredményre támaszkodik.

Aktuális vagy korábbi kötődés?

A tartós intézményi örökség szempontjából nemcsak az fontos, hogy a Kopint-kötődés kapcsolatban áll-e a vállalati fókusszal, hanem az is, hogy ehhez szükséges-e az aktuális munkaviszony.

Az aktuális és a korábbi Kopint-kötődés különválasztása azt mutatja, hogy a vállalati/FDI-orientáció az aktuális és a korábbi Kopint-kötődés jelenléte mellett egyaránt erősebb, és a kettő közötti eltérés nem elég nagy ahhoz, hogy különböző

erősségű kapcsolatot állíthassunk. A pontbecslések ugyan a korábbi munkatársaknál magasabbak, de a különbség bizonytalansága nagy (3. ábra).

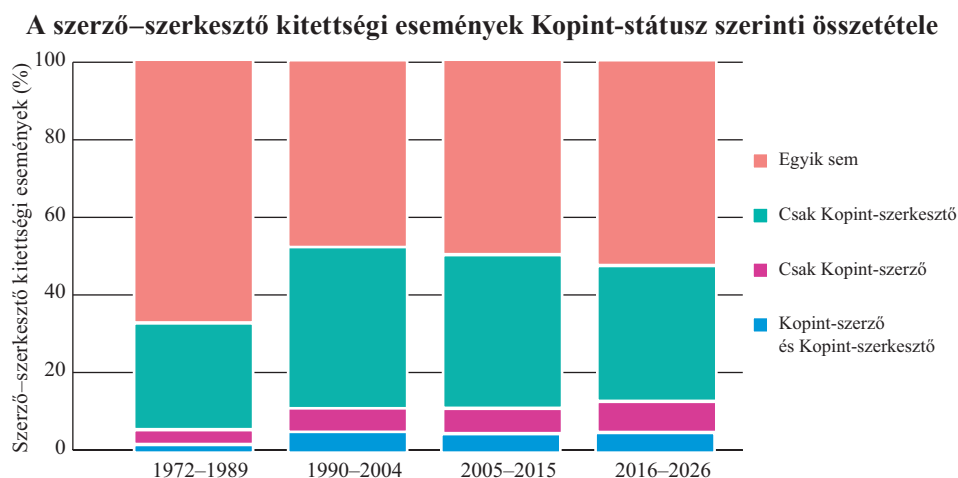
A tartalmi értelmezés ezért nem az, hogy a korábbi Kopint-munkatársak „erősebben” hordozták a lenyomatot, hanem az, hogy a vállalati problémafókusz nem tűnik el az aktuális munkaviszony megszűnésével. Ez pontosan az a fajta személyi fennmaradás, amely miatt az aktuális és korábbi affiliáció megkülönböztetése szükséges.

A korszakok szerinti bontás tovább finomítja ezt a képet. A vállalati/FDI-többslet a késő szocialista és a rendszerváltás körüli időszakban a legerősebb, míg 2005 után a becslések bizonytalanabbá válnak. A Kopint tartalmi lenyomata tehát nem egyszerűen állandó, hanem történetileg koncentrált: legerősebben azokban a korszakokban mutatható ki, amikor a vállalati alkalmazkodás, a piacgazdasági átmenet és a külföldi tőke szerepe a magyar gazdaság átalakulásának központi kérdései közé tartozott.

A szerző–szerkesztő kitettségi hálózat

A személyi folytonosság másik oldalát a szerzők és szerkesztők közös folyóirati tere mutatja. A 4. ábra és a 6. táblázat azt jelzi, hogy a Kopint-kötődés a hálózat mindkét oldalán tartósan jelen maradt.

4. ábra

Forrás: Saját számítás.

A szerző–szerkesztő kitettségi hálózat korszakos mutatói

Időszak	Szerző	Szerkesztő	Egyedi él	Legalább egyik Kopint (%)	Mindkettő Kopint (%)	Top 5 szerk. (%)
1972–1989	615	62	17 992	32,9	2,0	20,3
1990–2004	429	27	9 943	53,7	5,6	22,2
2005–2015	269	44	7 284	50,5	4,8	20,3
2016–2026	240	34	6 118	47,7	5,1	20,7

Megjegyzés: Az egyedi él egy szerző–szerkesztő pár korszakon belüli előfordulása; a százalékos mutatók cikk–szerző–szerkesztő eseményekkel súlyozottak. A Top 5 a legnagyobb kitettségi súlyú öt szerkesztő részesedése.

Az első korszakban a szerző–szerkesztő kitettségi események mintegy harmadában volt Kopint–kötődés legalább az egyik oldalon; 1990–2004 között ez az arány meghaladta az 50 százalékot, és a későbbi periódusokban is ennek közelében maradt (4. ábra; 6. táblázat). Ez önmagában erős személyi jelenlétet mutat, de nem bizonyít zárt intézményi hálózatot.

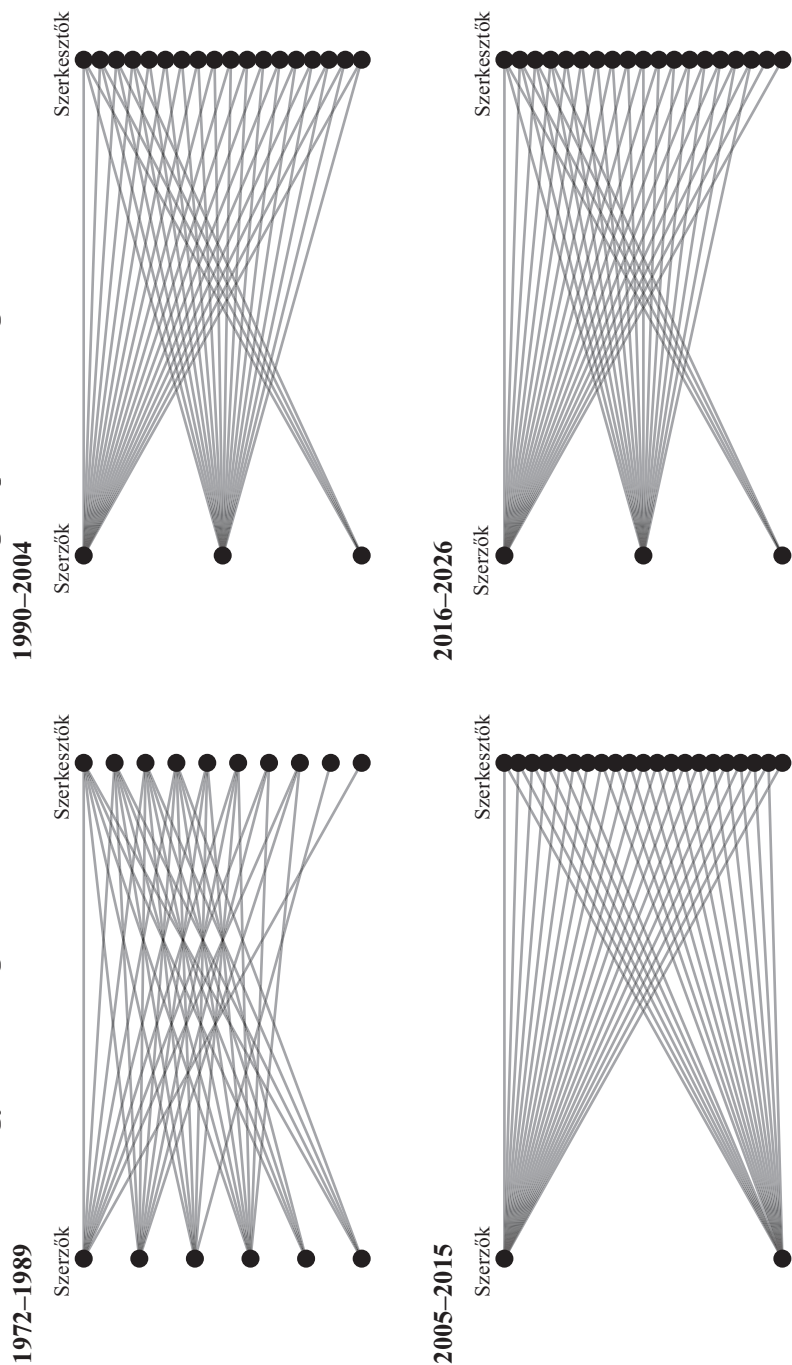
Sőt, a kétoldali Kopint–Kopint találkozások vizsgálata éppen ezt a szűkebb értelmezést támasztja alá. A megfigyelt arány minden korszakban gyakorlatilag azonos azzal, amit a szerzői és szerkesztői oldal önálló Kopint-arányai alapján várnánk. Vagyis nem látunk külön Kopint–Kopint párosítási többletet. A Kopint-örökség mindkét oldalon jelen van, de nem alkot elkülönülő, preferenciálisan egymáshoz kapcsolódó alhálózatot.

A szerkesztői koncentráció sem növekszik: az öt legnagyobb kitettségi súlyú szerkesztő részesedése mind a négy korszakban nagyjából 20–22 százalék között marad (6. táblázat). Ez a mutató nem közvetlen kapuőri index, de összhangban áll azzal, hogy a személyi örökség fennmaradása nem néhány szerkesztő egyre erősebb dominanciáján keresztül történik.

Az 5. ábra szemléltető módon mutatja, hogy a legerősebb szerző–szerkesztő kitettségi kapcsolatok minden korszakban szélesebb szakmai közösséget kapcsolnak össze, nem kizárólag Kopint–kötődésű szereplők között szerveződnek. A fentebb bemutatott nullmodell alapján – amely szerint a Kopint–Kopint találkozások aránya nem haladja meg a marginális arányok alapján várható értéket – nem azonosítható elkülönülő, a folyóirat belső szerkezetét domináló Kopint-klikk; az ábra elemzési szerepe ehhez képest kisebb, de jól illusztrálja a hálózat nyitott jellegét.

5. ábra

A négy korszak legerősebb szerző–szerkesztő kitétségi kapcsolatának gerinchálózata

Forrás: Saját számítás.

Kilépés után: elhalás vagy tartós jelenlét?

A személyi lenyomat talán legközvetlenebb próbáját a szerző-év eseményidős elemzés adja. A fő és kiegészítő modellek eredményeit a 7. táblázat és a 6. ábra együtt mutatja.

A publikációktól függetlenül datálható 32 személy esetében a kilépést követően valóban látható kezdeti visszaesés, de nincs bizonyíték arra, hogy a *Külgazdaságban* való jelenlét ezt követően fokozatosan nullára csökkenne. A 6–10 éves sávban a publikációs aktivitás alacsonyabb az első két évhez képest, utána azonban nem folytatódik egyértelmű lefelé tartó pálya. A modell és a leíró adatok ugyanabba az irányba mutatnak: néhány év után egy alacsony, de tartós publikációs szint alakul ki (6. ábra; 7. táblázat).

7. táblázat

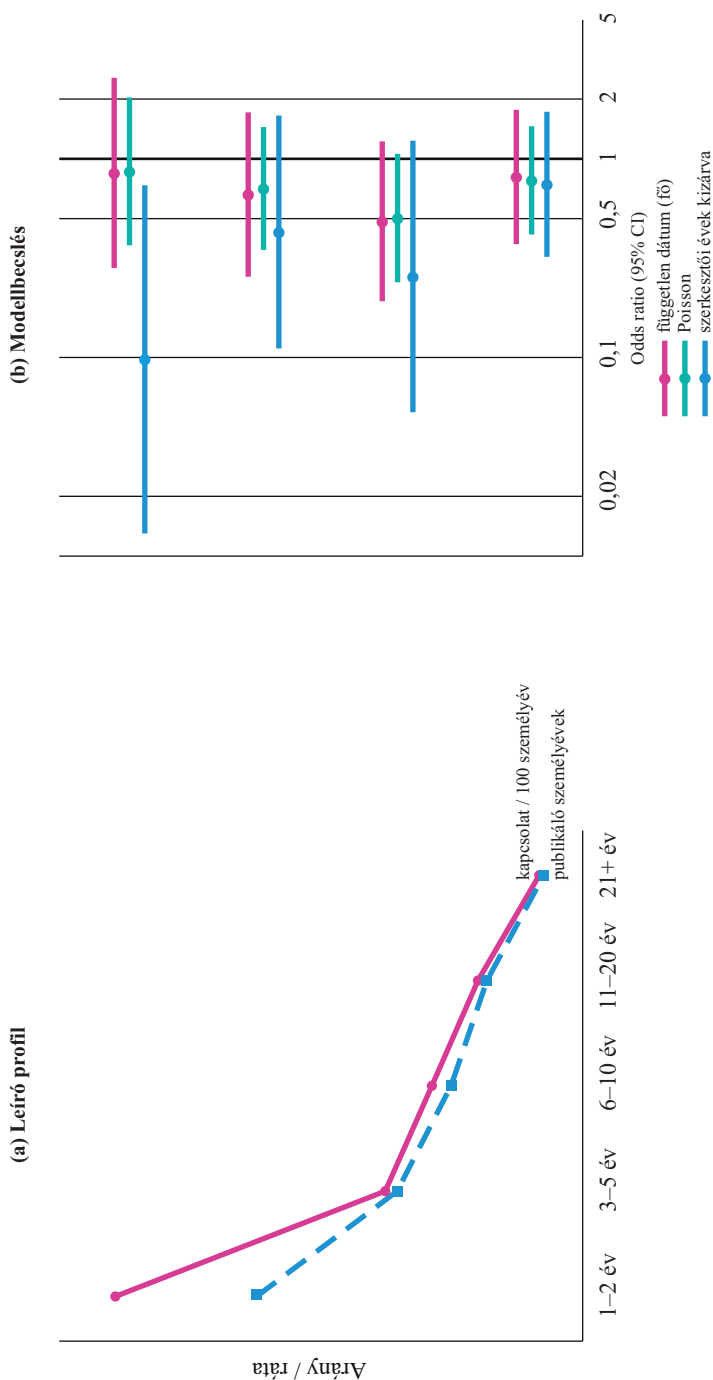
Szerző-év eseményidős panel: a kilépés utáni szerzőség sávos becslései (hatás az 1–2 éves sávhoz képest)

Modell	3–5 év	6–10 év	11–20 év	21+ év
Fő: független dátum – logit	0,81 (0,37–1,76)	0,48 (0,19–1,22)	0,66 (0,26–1,71)	0,85 (0,28–2,56)
Fő: független dátum – Poisson	0,78 (0,42–1,46)	0,50 (0,24–1,06)	0,71 (0,35–1,45)	0,86 (0,37–2,04)
Kiegészítő: teljes minta – logit	0,55 (0,30–0,99)	0,39 (0,19–0,78)	0,29 (0,12–0,68)	0,14 (0,04–0,54)
Kiegészítő: teljes minta – Poisson	0,42 (0,21–0,83)	0,32 (0,15–0,69)	0,23 (0,09–0,56)	0,12 (0,03–0,42)
Teljes, szerkesztő-év kizárva	0,54 (0,28–1,03)	0,30 (0,14–0,66)	0,20 (0,08–0,51)	0,03 (0,01–0,10)
Teljes, ablak ≤ 20 év	0,55 (0,31–0,97)	0,38 (0,20–0,73)	0,28 (0,12–0,66)	–
Független dátum, ablak ≤ 20 év	0,79 (0,36–1,71)	0,50 (0,20–1,28)	0,71 (0,27–1,89)	–

Megjegyzés: A fő specifikáció a függetlenül (élettrajzi forrásból) datált kilépésű almintá, 889 személy-év (32 személy); a teljes minta (3390 személy-év, 96 személy) kiegészítő. OR a logit, incidenciahányados a Poisson-modellekben; zárójelben 95% CI. Minden modell korszak-fix hatással (a 20 éves ablakú változatban naptáriév-kontrollal), személy szerint klaszterezett standard hibákkal. A leíró nevező nem kontrollálja az életkort, a halálozást és a pályaelhagyást.

6. ábra

A kilépés utáni szerzőség: (a) leíró profil és (b) sávos modellbecslések három specifikációban.

Forrás: Saját számítás.

A teljes, 96 fős mintában ezzel szemben jóval meredekebb lecsengés látható. Ennek azonban módszertani oka van: a személyek kétharmadánál a kilépés dátuma maga is publikációs információból származik. A kétféle görbe eltérése a 6. ábrán jól látható. Ezért a teljes minta nem cáfolja a fennmaradást, hanem arra figyelmeztet, hogy a kilépési pont meghatározásának módja érdemben alakítja az eseményidős profilt.

A további robusztussági vizsgálatok azt is mutatják, hogy a teljes mintában látható lecsengés nem kizárólag szerkesztői önpublikáció vagy a nagyon hosszú, életciklus-hatásokkal terhelt megfigyelési ablak eredménye (7. táblázat). A két minta közötti eltérés fő tanulsága mégsem az, hogy pontosan milyen gyors a csökkenés, hanem az, hogy a függetlenül datált életpályák alapján a formális Kopint-kapcsolat végét nem követi a folyóirati jelenlét éles megszakadása.

Az empirikus várakozások mérlege

Az eredmények összességében a négy elméleti várakozás részleges, de egymással koherens támogatását adják.

Az első várakozással összhangban a Kopint-kötődés a formális munkaviszony megszűnése után is fennmarad: korábbi munkatársak szerzőként és szerkesztőként egyaránt jelen maradnak, és az életrajzi adatokon alapuló eseményidős elemzés szerint a kilépés utáni publikációs kapcsolat hosszabb távon sem tűnik el.

A második várakozást a folyóirat témaszerkezetének erős történeti változása támasztja alá. A külkereskedelmi fókusz az integráció, majd a makropénzügyi és válságkérdések erősödése váltja fel. A lenyomat tehát nem konkrét témák változatlan fennmaradását jelenti.

A harmadik várakozás csak szűkebb formában teljesül. A személyi Kopint-kötődéshez nem társul általános alkalmazott vagy szakpolitikai többlet; a kontrollált eredmények egyetlen erős pozitív tematikus sajátosságra, a vállalati/FDI fókuszra szűkítik a kapcsolatot (5. táblázat; 3. ábra). Rövid távú szerkesztői kapuőrzésre vagy Kopint–Kopint párosítási preferenciára ugyanakkor nincs bizonyíték. A negyedik várakozással összhangban a Kopint-örökség hordozói és tartalmi megjelenési formái korszakonként változnak. A kapcsolat nem egy változatlan intézményi blokk fennmaradását mutatja, hanem olyan rétegzett folytonosságot, amelyben a formális affiliáció, a korábbi munkatársi státusz és a folyóirat tágabb szakmai közössége eltérő súllyal vesz részt az egyes történeti periódusokban.

A fő empirikus kép ezért szűkebb annál, mint amit egy általános „Kopint-hatás” feltételezne, de erősebb annál, mint amit pusztán névegyezések vagy szerkesztői önpublikáció magyarázna. A következő fejezet azt vizsgálja, hogy ez a szűk, személyekhez kötődő és tartalmilag szelektív folytonosság miként értelmezhető az intézményi lenyomat elméletének és a magyar alkalmazott közgazdaságtan történetének keretében.

Diszkusszió

Az eredmények a Kopint-lenyomat szűk és rétegzett értelmezését támogatják. A legfontosabb eredmények elméleti és esztörténeti értelmezését négy kérdés köré rendezve adjuk: milyen alakot ölt a Kopint-lenyomat, milyen formában marad fenn, mit tesz hozzá a magyar alkalmazott közgazdaságtan történetéhez, és mit tanulhatunk a mérés törékenységéből.

A Kopint-lenyomat alakja: szűk, hordozóváltó, korszakfüggő

Az eredmények a rétegzett intézményi lenyomat értelmezésével egyeztethetők össze, de szűkebb formában, mint egy tág „alkalmazott, szakpolitikai problémáérzékenység”. Ha a korszak- és műfajösszetételt rögzítjük, a Kopint-kötődéshez egyetlen következetesen pozitív tematikus többlet társul: a tág vállalati–beruházási problémafókusz, amelynek része a külföldi működő tőkéhez kapcsolódó tematika is. A kapcsolat a kategorikus témabesorolás alternatív specifikációiban fennmarad, ugyanakkor a kizárólag szűk FDI-kulcsszavakra épülő mérésben gyengébb. Ez arra utal, hogy a lenyomat tárgya nem önmagában az FDI, hanem szélesebb vállalati alkalmazkodási és beruházási orientáció. Az FDR-korrektúra után ezenkívül még három kapcsolat marad szignifikáns – az alkalmazott eset-/ágazatelemző módszer pozitív, a makropénzügyi és az EU/integrációs címtéma pedig negatív irányban –, a többi absztraktszintű nyers különbség (válság, versenyképesség, policyelemzés) a kontrollok után nem marad fenn, és nagyrészt a korszak- és műfajösszetételt tükrözi. Ennek a lenyomat elnevezésére nézve is van tétje: nem általános beszédmódról, hanem egy konkrét alkalmazott vizsgálati tárgyról – vállalatok, beruházás, külgazdasági alkalmazkodás – van szó.

Marquis & Tilcsik (2013) elméletében a fennmaradás az érzékeny időszak és az erős formáló hatás után a harmadik elem. A *Külgazdaság* esete azt teszi hozzá, hogy a fennmaradás tematikailag szelektív lehet: az eredmények egy tartós kérdés-

feltevési mód fennmaradásával egyeztethetők össze, nem egy változatlan témalista öröklődésével, és maga a kérdésfeltevési mód is egyetlen tárgyhoz horgonyzott. Ez összhangban áll a rétegződés fogalmával (De Cuyper et al., 2020) és az örökség aktív újraértelmezésével (Sinha et al., 2020): a késő szocialista vállalatkutatásban felhalmozott, intézményesen védett kompetencia (Péteri, 1996, 1997; Laki, 2024) 1990 után új tárgyakhoz – a multinacionális vállalatokhoz, a működő tőkéhez, a versenyképességhez – kapcsolódva jelenik meg újra, miközben a szakpolitikai orientáció a teljes mintában inkább a folyóirat egészének tartós vonásaként jelenik meg, és nem különíti el következetesen a Kopint-kötődésű cikkeket. Hangsúlyozni kell, hogy az elemzés az intézményi lenyomat harmadik elemét, a fennmaradást vizsgálja közvetlenül; az érzékeny időszakot és az erős formáló környezetet a történeti szakirodalomból valószínűsíti, de nem méri. A „Kopint-lenyomat” ezért itt egy lenyomatelmélettel konzisztens későbbi fennmaradási mintázatot jelöl, nem a lenyomat keletkezésének bizonyítékát.

Az azonosítás szempontjából a legfontosabb, hogy a vállalati/FDI-együttjárás nem igényli az aktuális munkaviszonyt: az aktuális és a korábbi kötődés együtthatója egyaránt szignifikáns a kötődés nélküli cikkekhez képest, és a kettő különbsége nem szignifikáns (Wald-teszt: $p = 0,40$). Nem állítható tehát, hogy a korábbi kötődés „erősebb” volna; az viszont igen, hogy a jel a formális kilépés után is fennmarad. Ez összeegyeztethető a hálózati lenyomat mechanizmusával (Marquis, 2003), de – megfigyeléssel adatokról lévén szó – nem zárja ki, hogy a Kopinthez eleve a vállalati-külgazdasági kérdések iránt fogékony közgazdászok kerültek (szelekció), vagy hogy a Kopint és a folyóirat ugyanannak a szélesebb alkalmazott mezőnek volt része. A többszörös tesztelést Benjamini–Hochberg-korrekcióval kezelve a címalapú kimenetek közül négy marad szignifikáns: a vállalati/FDI ($q = 0,002$) és az eset-/ágazatelemző módszer ($q = 0,015$) pozitív, a makropénzügyi ($q = 0,009$) és az EU/integrációs ($q = 0,037$) címtéma pedig negatív irányban – a Kopint-kötődésű cikkek e két témában ritkábbak, ami arra utal, hogy ezek a rendszerváltás és az EU-csatlakozás nyomán a folyóirat egészében, nem a Kopint-csatornán terjedtek el.

Személyi folytonosság, nem rövid távú kapuőrzés

A folyóirat-irodalom a szerkesztőségi összefonódásokat (Baccini & Barabesi, 2010; Baccini & Re, 2025) és a kapuőrzést (Colussi, 2018) a társadalmi beágyazottság jeleként kezeli. A *Külgazdaság* kitettségi hálózatában a Kopint-kötődés a szerzői és a szerkesztői oldalon egyaránt tartósan jelen van, de ez nem jár együtt növekvő

szerkesztői koncentrációval, és az éves szintű együttjárások a korszakon belüli és első különbséges ellenőrzésekben szinte eltűnnek. Rövid távú kapuóri mechanizmusra tehát nincs bizonyíték.

Ebből egy módszertani és egy tartalmi következtetés adódik. Módszertanilag: az eredmények inkább a személyek által hordozott szakmai folytonossággal, mint rövid távú szerkesztői kapuőrzéssel egyeztethetők össze – a Kopint-kötődésű szerzőség és a szerkesztőségi Kopint-jelenlét éves változása között nincs meggyőző kapcsolat, a kétoldali Kopint-kitettségi pedig nem gyakoribb a marginális arányok szorzatánál. A rendelkezésre álló adatok azonban nem különítik el az intézményi szocializációt az intézményi szelekciótól, sem a közös szakmai mezőhatástól; ezek szétválasztása a belépés előtti és utáni orientáció összevetését igényelné. Tartalmilag: a folyóirat hibrid jellege – tudományos, szakpolitikai és jogi-szabályozási anyagok együtt – nem a Kopint-vonal terméke. A jog/szabályozás absztraktjel a Kopint-kötődésű cikkekben inkább ritkább, és a jogi-szabályozási dimenzióknak saját intézményi gyökere van (a *Külkereskedelmi jog* melléklete, lásd a történeti fejezetet). A hibriditás a folyóirat sajátja, nem a lenyomaté.

Az alkalmazott magyar közgazdaságtan folyóirati infrastruktúrája

A tanulmány a magyar közgazdasági gondolkodás történetét nem kanonikus szerzőkön vagy akadémiai intézményeken, hanem egy alkalmazott műhelyen és egy folyóirati infrastruktúrán keresztül vizsgálja. A vállalati/FDI-eredmény a Kovács (1996, 2002) által leírt örökség–utánzás–felfedezés dinamikával összeegyeztethető: a késő szocialista vállalatkutatásban felhalmozott kompetencia a rendszerváltás után nem eltűnt, hanem új problémákhoz – a külföldi tőke belépéséhez, a multinacionális vállalatokhoz, a versenyképességhez – kapcsolódva folytatódott. A korszak-interakció ezzel összhangban áll: a többlet a korai és az átmeneti időszakban a legerősebb és legpontosabban becsült, később elhalványul.

Ez a kutatási elrendezés a közgazdaságtan-történet „kvantitatív fordulatáról” szóló vitához (Cherrier & Svorenčík, 2018) is hozzászól. A kvantitatív modellek itt fegyelmezik a kvalitatív állítást: leszűkítik a tág „alkalmazott-szakpolitika lenyomat” tézist egyetlen, jól azonosított dimenzióra. A történeti értelmezés viszont kontextusba helyezi a kvantitatív mintázatot: érthetővé teszi, miért éppen a vállalati fókusz, és miért elsősorban a korai korszakokban jelenik meg. A két megközelítés egymást korlátozza és értelmezi, nem az egyik helyettesíti a másikat.

A kilépés utáni jelenlét alakja erősen függ a kilépésdátum mérésétől. A fő, életrajzi forrásból datált almintában a kezdeti csökkenést követően a publikációs jelenlét alacsony, tartós szinten marad (100 személyévre mintegy 7 szerzőség), és az eseményidő-sávok nem különböznek szignifikánsan az első két évtől. A részben publikációalapú kilépésdátumot használó teljes mintában ezzel szemben meredek, monoton lecsengés jelenik meg, amely a szerkesztői önpublikáció kizárására és a kockázati ablak 20 évre vágására is robusztus. Mivel ez utóbbi almintában a kilépés éve maga is publikációs adat, a meredek profil részben mechanikus; a megbízhatóbban datált almintán alapján a helyes leírás a kezdeti csökkenés utáni tartós, alacsony szintű jelenlét.

Ez nem pusztán adatkorlát. Arra mutat rá, hogy amikor egy intézmény és a hozzá kötődő személyek részben a publikációkon keresztül állítják elő magát az affiliációt, a „korábbi” státusz kezdete rosszul definiált. A lenyomat kutatás sokat foglalkozik az érzékeny időszak kezdetének datálásával; a *Külgazdaság* esete azt jelzi, hogy az érzékeny időszak végének – a formális kötődés megszűnésének – datálása legalább ennyire fontos, és önmagában befolyásolja, hogy éles elhalást vagy tartós, halvány jelenlétet látunk-e.

Következtetések

A *Külgazdaság* 1972 óta ugyanabban a folyóirati keretben élte túl a késő szocializmust, a rendszerváltást, az európai integrációt és az azt követő válságévtizedet, miközben a Kopinthez kapcsolódó kutatói szervezet és intézményi környezet többször – 1987-ben, 1991-ben és 2007-ben – átalakult; a folyóirat kiadói jogát 1991 óta a Kopint Alapítvány gyakorolja, és a Kopint-Tárki 2007-es megalakulása ezt nem érintette. Ez a tartósság tette lehetővé, hogy a folyóiratot ne csak közlemények sorozataként, hanem intézményi emlékezet hordozójaként vizsgáljuk. Az 1972 és 2026 közötti 2946 érdemi tanulmányt, 1272 azonosított szerzőt és a szerkesztőség évenkénti összetételét összekapcsoltuk a szereplők intézményi életrajzával, elkülönítve az aktuális és a korábbi Kopint-kötődést, majd mindezt a cikkek tematikus, műfaji, módszertani és szakpolitikai profiljához illesztettük.

A kirajzolódó kép egy szűk, de tartós intézményi lenyomaté. Korszakra és műfajra kontrollálva a Kopint-kötődéshez egyetlen következetesen pozitív tematikus többlet kapcsolódik: a tág vállalati–beruházási problémafókusz, amelybe a külföldi

működő tőkéhez kapcsolódó tematika is beletartozik, amelyet a korábbi és az aktuális munkatársak egyaránt hordoznak, és amely a rendszerváltás körüli időszakban a legerősebb. A folyóirat tág, alkalmazott-szakpolitikai és jogi-szabályozási karaktere ettől független, folyóiratszintű vonás. A megbízhatóbban, életrajzi forrásból datált kilépésű almintában a kilépés utáni szerzői jelenlét nem mutat statisztikailag igazolható monoton lecsengést; a leíró profil kezdeti visszaesés után alacsony, tartós jelenlétre utal. A teljes mintában látszó meredek elhalás részben a kilépésdátum publikációalapú képzéséből ered. Rövid távú kapuőri mechanizmusra nincs bizonyíték; a mintázat a személyek által hordozott szakmai folytonossággal egyeztethető össze, de a rendelkezésre álló adatok a szocializációt és a szelekciót nem különítik el.

Az elemzés hatóköre korlátozott. Egyetlen folyóiratra, egyetlen intézményi vonalra és egyetlen nemzeti mezőre vonatkozik, megfigyeléses adatokból, ezért az együttjárásokat nem oksági hatásként értelmezzük, és a vizsgálat az intézményi lenyomat fennmaradási elemét méri, nem a keletkezését. A tartalmi jeleket címekből és absztraktokból mérjük, nem a teljes szövegekből; az absztraktlefedettség időben egyenetlen, és maga is összefügg a Kopint-kötődéssel; egyes intézményi életrajzokban a munkahelyváltás éve bizonytalan. A tartalmi eredmények értelmezésében ezért a reprodukálható szabályalapú kódolás és az alternatív operacionalizációk érzékenységi vizsgálatai jelentik a mérési bizonytalanság fő kontrollját. A fő következtetés a tág vállalati–beruházási–FDI kategória különböző kategorikus specifikációiban fennmarad, de a szűken vett FDI-jelző esetében gyengébb.

Az eredményeknek két gyakorlati tanulsága van. A kutatóintézetek és folyóirataik számára: a jogi átszervezéseket túlélő szakmai folytonosság elsősorban személyekhez kötődve figyelhető meg, nem rövid távú szerkesztőségi koncentráció vagy kapuórzás formájában – a fúziók és kiválások (Kopint-Datorg, majd Kopint-Tárki) nem vágják el a szellemi folytonosságot, de nem is garantálnak kapuőri befolyást. Hogy e személyi folytonosság mennyiben intézményi szocializáció és mennyiben szelekció eredménye, a jelen adatokból nem dönthető el. A közgazdaságtan-történet és a tudománykutatás számára: a személyszintű intézményi életrajzok és a cikkszintű tartalmi kódolás összekapcsolása működőképes minta, amelyben az aktuális és a korábbi affiliáció megkülönböztetése nem utólagos finomítás, hanem az elemzés tengelye. A lenyomat egyúttal kvantitatívan behatárolt: a tanulmányoknak mindössze 9,6 százaléka Kopint-kötődésű, tehát a lenyomat egy vonulatot formált, nem a folyóiratot.

A megközelítés több irányban folytatható. Egyrészt más magyar alkalmazott közgazdasági műhelyek vizsgálata teheti összehasonlíthatóvá, hogy az intézményi

örökség milyen eltérő szervezeti és szakmai környezetekben marad fenn. E szempontból különösen fontos referencia a Pénzügykutatási Intézet, amelynek késő szocialista reformközgazdasági szerepét Gagy (2015) már részletesen elemezte, ugyanakkor nem rendelkezett a *Külgazdasághoz* hasonló saját folyóirati fórummal. Ez lehetőséget ad annak vizsgálatára, hogy a szakmai hálózat és az intézményi örökség fennmaradásában milyen szerepe van egy tartós publikációs fórumnak. Más típusú összehasonlítást kínál a Gazdaságkutató Intézet és a *Gazdaság és Statisztika* kapcsolata, amely közelebb áll a jelen tanulmányban vizsgált intézmény–folyóirat viszonyhoz. A *Közgazdasági Szemle* történetét vizsgáló párhuzamos kutatás (Fertő, 2026) ezzel szemben más kérdést tesz fel: azt elemzi, hogyan változtak a magyar közgazdaságtan folyóirati, akadémiai és nemzetközi láthatósági rezsimjei. A két kutatás így egymást kiegészítve mutathatja meg, miként alakítják az intézmények, a folyóiratok és az értékelési rendszerek a magyar közgazdasági tudástermelés hosszú távú szerkezetét. További lehetőséget kínál a datálható szervezeti fordulópontok – 1987, 1991 és 2007 – oksági azonosítás szempontjából szigorúbb kihasználása. Nyitott kérdés továbbá, hogy a vállalati/FDI-lenyomatra van-e még élő hordozója 2016 után, vagy inkább lezáruló történeti örökségről van szó. Végül általános módszertani tanulság, hogy az intézményi lenyomat vizsgálatában a formális kötődés megszűnését lehetőség szerint a publikációs adatoktól függetlenül kell datálni.

Hivatkozások

- Ambrosino, A., Cedrini, M., Davis, J. B., Fiori, S., Guerzoni, M., & Nuccio, M. (2018). What topic modeling could reveal about the evolution of economics. *Journal of Economic Methodology*, 25(4), 329–348. <https://doi.org/10.1080/1350178X.2018.1529215>
- Baccini, A., & Barabesi, L. (2010). Interlocking editorship: A network analysis of the links between economic journals. *Scientometrics*, 82(2), 365–389. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0053-7>
- Baccini, A., Barabesi, L., & Khelfaoui, M. (2020). Intellectual and social similarity among scholarly journals: An exploratory comparison of the networks of editors, authors and co-citations. *Quantitative Science Studies*, 1(1), 277–289. https://doi.org/10.1162/qss_a_00006
- Baccini, A., & Re, C. (2025). Who are the gatekeepers of economics? Geographic diversity, gender composition, and interlocking editorship of journal boards. *Review of Political Economy*, 37(2), 681–708. <https://doi.org/10.1080/09538259.2024.2303654>
- Becsky, R. (2004). 40 éves a kutatás a KOPINT–DATORG Rt.-ben: A gazdasági reformoktól az EU-csatlakozásig – jubileumi konferencia. *Külgazdaság*, 48, 81–82. https://kulgazdasag.eu/api/uploads/06_becsky_robert_2ce85aee23.pdf
- Brisset, N. (2026). Economics in contexts: Towards a social history of economic thought. *The European Journal of the History of Economic Thought*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/09672567.2026.2674638>

- Cherrier, B., & Svorenčík, A. (2018). The quantitative turn in the history of economics: Promises, perils and challenges. *Journal of Economic Methodology*, 25(4), 367–377. <https://doi.org/10.1080/1350178X.2018.1529217>
- Claveau, F. (2016). Macrodynamics of economics: A bibliometric history. *History of Political Economy*, 48(4), 551–592. <https://doi.org/10.1215/00182702-3687259>
- Claveau, F., & Dion, J. (2018). Quantifying central banks' scientization: Why and how to do a quantified organizational history of economics. *Journal of Economic Methodology*, 25(4), 349–366. <https://doi.org/10.1080/1350178X.2018.1529216>
- Coats, A. W. (1971). The role of scholarly journals in the history of economics: An essay. *Journal of Economic Literature*, 9(1), 29–44. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Role-of-Scholarly-Journals-in-the-History-of-An-Coats/9b35fc0fc41a43af327130b1d1d016e98b418b09>
- Colussi, T. (2018). Social ties in academia: A friend is a treasure. *Review of Economics and Statistics*, 100(1), 45–50. https://doi.org/10.1162/rest_a_00666
- De Cuyper, L., Clarysse, B., & Phillips, N. (2020). Imprinting beyond the founding phase: How sedimented imprints develop over time. *Organization Science*, 31(6), 1579–1600. <https://doi.org/10.1287/orsc.2020.1372>
- Edwards, J., Giraud, Y., & Schinckus, C. (2018). A quantitative turn in the historiography of economics? *Journal of Economic Methodology*, 25(4), 283–290. <https://doi.org/10.1080/1350178X.2018.1529133>
- Fertő, I. (2026). *Láthatósági rezsimek a magyar közgazdaságtanban: folyóirati nyilvánosság, akadémiai elismerés és nemzetközi mércék 1945 után* [Kézirat]. ELTE Külgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Budapest.
- Fontaine, P., & Isaac, J. (2025). The history of economics: Decline or renewal? *History of Political Economy*, 57(Annual Suppl.), 1–41. <https://doi.org/10.1215/00182702-12134454>
- Forget, E. L., & Goodwin, C. D. (2011). Intellectual communities in the history of economics. *History of Political Economy*, 43(1), 1–23. <https://doi.org/10.1215/00182702-2010-042>
- Gagyi, Á. (2015). A moment of political critique by reform economists in late socialist Hungary: “Change and Reform” and the Financial Research Institute in context. *Intersections: East European Journal of Society and Politics*, 1(2), 59–79. https://www.researchgate.net/publication/288872595_Reform_economics_at_the_Financial_Research_Institute_in_late_socialist_Hungary_A_case_of_globally_embedded_knowledge_production
- Kaltenbrunner, W., Birch, K., & Amuchastegui, M. (2022). Editorial work and the peer review economy of STS journals. *Science, Technology, & Human Values*, 47(4), 670–697. <https://doi.org/10.1177/01622439211068798>
- Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány. (é. n.-a). *Külgazdaság*. <https://kopintalapitvany.hu/kulgaszasag>
- Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány. (é. n.-b). *Az Alapítvány célja és feladata*. <https://kopintalapitvany.hu/alapitvany>
- Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet. (é. n.). *A Kopint-Tárki története*. <https://kopint-tarki.hu/kopint-tarki-tortenete/>
- Kovács, J. M. (1996). Örökség–utánzás–felfedezés. Közgazdasági gondolkodás Magyarországon 1989 után: Töprengés leltár közben. *Közgazdasági Szemle*, 43(4), 321–362. https://janosmatyaskovacs.com/publications/articles_and_book_chapters/%C3%96r%C3%B6ks%C3%A9g,%20ut%C3%A1nz%C3%A1s,%20felfedez%C3%A9s.pdf
- Kovács, J. M. (2002). Vissza a fősodorba? A magyar közgazdasági gondolkodás nyugatosodásáról. In Kovács J. M. (szerk.), *Zárva-várt Nyugat: Kulturális globalizáció Magyarországon* (pp. 217–260). Sík Kiadó. https://janosmatyaskovacs.com/publications/articles_and_book_chapters/Vissza%20a%20f%C5%91sodorba.pdf

- Kovács, J. M. (2007). A heterodoxia magánya. Lányi Kamilla írásairól. *Közgazdasági Szemle*, 54(7–8), 645–681. https://janosmatyaskovacs.com/publications/articles_and_book_chapters/A%20heterodoxia%20mag%C3%A1nya.pdf
- Köves, A. (2014). Rába András, 1921–2013. *Külgazdaság*, 58(5–6), 3–4.
- Laki, M. (2024). Vállalati magatartás – vállalati környezet: Kutatásmódszertani történet. *Közgazdasági Szemle*, 71(3), 275–324. <https://doi.org/10.18414/KSZ.2024.3.275>
- Marquis, C. (2003). The pressure of the past: Network imprinting in intercorporate communities. *Administrative Science Quarterly*, 48(4), 655–689. <https://ecommons.cornell.edu/entities/publication/3f127048-9526-4668-818d-7fc845ac3155>
- Marquis, C., & Tilcsik, A. (2013). Imprinting: Toward a multilevel theory. *Academy of Management Annals*, 7(1), 195–245. <https://doi.org/10.5465/19416520.2013.766076>
- McDonald, D. (2006). 150 issues of the Australian Economic Review: The changing face of a journal over time. *The Australian Economic Review*, 39(2), 117–129. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8462.2006.00404.x>
- Mihályi, P. (2025). *Privatizáció és államosítás Magyarországon III.: Viták, megoldások, értékelések*. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789636641023>
- Neylon, C. (2016). Communities need journals. *Notes and Records: The Royal Society Journal of the History of Science*, 70(4), 383–385. <https://doi.org/10.1098/rsnr.2016.0032>
- Péteri, Gy. (1996). Controlling the field of academic economics in Hungary, 1953–1976. *Minerva*, 34(4), 367–380.
- Péteri, Gy. (1997). New course economics: The field of economic research in Hungary after Stalin, 1953–6. *Contemporary European History*, 6(3), 295–327. <https://doi.org/10.1017/S096077730000463X>
- Péteri, Gy. (2017). External politics—internal rivalries: Social science scholarship and political change in communist Hungary. *East Central Europe*, 44(2–3), 309–339. <https://doi.org/10.1163/18763308-04402002>
- Potts, J., Hartley, J., Montgomery, L., Neylon, C., & Rennie, E. (2017). A journal is a club: A new economic model for scholarly publishing. *Prometheus*, 35(1), 75–92. <https://doi.org/10.1080/08109028.2017.1386949>
- Réti, P. (1999). „Nálam a gazdaságról és a társadalomról való gondolkodás nem válik szét”. Beszélgetés Lányi Kamillával. In Laki, M., Pete, P., Vince, P. (szerk.), *Mindannyiunkban van valami közös* (pp. 9–33). Kopint-Datorg Alapítvány, MTA Közgazdaságtudományi Kutatóközpont.
- Simsek, Z., Fox, B. C., & Heavey, C. (2015). “What’s past is prologue”: A framework, review, and future directions for organizational research on imprinting. *Journal of Management*, 41(1), 288–317. <https://doi.org/10.1177/0149206314553276>
- Sinha, P. N., Jaskiewicz, P., Gibb, J., & Combs, J. G. (2020). Managing history: How New Zealand’s Gallagher Group used rhetorical narratives to reprioritize and modify imprinted strategic guideposts. *Strategic Management Journal*, 41(3), 557–589. <https://doi.org/10.1002/smj.3037>
- Stinchcombe, A. L. (1965). Social structure and organizations. In J. G. March (szerk.), *Handbook of organizations* (pp. 142–193). Rand McNally.
- Wehrheim, L. (2019). Economic history goes digital: Topic modeling the *Journal of Economic History*. *Cliometrica*, 13, 83–125. <https://doi.org/10.1007/s11698-018-0171-7>

Függelék. A címalapú témakódolás kódkönyve

A tizenhárom egymást kizáró témakategória és a hozzájuk rendelt kulcsszavak (ékezetfüggetlen, kisbetűs illesztés a cím + műfaj + rovat + honlapi besorolás összevont szövegére). Több találat esetén a kategóriák sorrendje dönt; egyértelmű jel hiányában a rekord az „egyéb/nem besorolt” kategóriába kerül. A besorolás determinisztikus, kézi kódolás nélkül készült.

Kategória	Kulcsszavak (kivonat)
külkereskedelem/export-import	kulkeresk, export, import, kivitel, behozatal, kereskedelmi merleg, világpia, piacra jutás
EU/integráció	eu, európai unió, európai közosság, ek, integráció, csatlakozás, közös/egyeses piac, eurovezet
világgazdaság/globalizáció	világgazdas, nemzetközi gazdas, globaliz, deglobaliz, geopolit, világereskedelem, multilateral, centrum, periferia
KGST/szocialista integráció	kgst, szocialista, tervgazdas, kölcsönös gazdasági segítség, kelet-nyugat, közös piac
reform/átmenet/privatizáció	reform, átmenet, rendszervált, privatiz, piacgazdas, tulajdon-reform, átalakulás, transzformáció
válság/adósság	válság, krízis, adósság, eladósod, recesszió, infláció, stagfláció, kiigazítás, megcsorítás
nemzetközi pénzügyek/makro	árfolyam, fizetési merleg, tőke, működőtőke, portfólió, pénzügy, bank, kamat, monetaris, fiskális, költségvetés, államháztartás
versenyképesség/termelékenység	versenykép, termelékenység, hatékonyság, felzárkóz, innováció, k+f, kutatás-fejlesztés, digitaliz
ágazat/ipar/energia/mezőgazdaság	ipar, ágazat, energia, olaj, gáz, villamos, mezőgazdas, élelmiszer, autópia, közlekedés, turizmus
vállalat/FDI/menedzsment	vállalat, menedzsment, beruházás, befektetés, fdi, multinacional, transznacional, kis- és közep, kkv
munkaerő/társadalom	munkaerő, foglalkoztatás, migráció, bére, jövedelem, egyenlőtlenség, szegénység, társadalom, demográfia
ország/régió összehasonlítás	kína, japán, usa, nemzetország, orosz, szovjet, lengyel, cseh, balkán, latin-amerika, közep-/kelet-európa, visegrád
elmélet/eszmék/tudománytörténet	elmélet, gondolat, eszme, tudomány, közgazdaságtan, modell, paradigma, iskola, történet